

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Poslovanje družbe GG Slovenj Gradec v letu 2008 in nadaljnji obeti

Silvo Pritrznik, univ. dipl. inž. gozd.

Foto: Tomo Jeseničnik

V letu 2009 bomo nadaljevali v preteklem obdobju zastavljeno idejo »od gozda do hiše«. Naša usmeritev je dodati vrednost lesu, ki ga pridobivamo iz koroških gozdov z razvojem primarne obdelave v tehnološkem in organizacijskem pogledu ter v povezavi z izdelovanjem masivnih lesenih hiš postati prepoznavni na slovenskem in evropskem tržišču.

Družba je v skladu s koncesijsko pogodbo o izvajanju del v državnih gozdovih pridobivala iz gozda gozdne lesne sortimente, izvajala gozdnogojitvena in varstvena dela ter gozdne gradnje. Realizirali smo količinske in vrednostne dogovore iz aneksa h koncesijski pogodbi za leto 2008. V državnih gozdovih smo pridobili 62.000 m³ oblovine, od drugih gozdnih posestnikov smo dodatno odkupili še 36.500 m³. Tako smo skupno

obvladovali 98.500 m³ oblega lesa, od tega smo v lastni predelavi razžagali 52.700 m³. Odpremo lesa neposredno izvajajo operativni vodje del. Za operativno vodenje del v gozdarstvu smo zaposlili tri mlade inženirje gozdarstva ter na področju izvedbe del osem univerzalnih gozdnih delavcev.

Vsekakor je pomembno, da smo z žago omogočili, da večino lesa, ki ga pridobimo

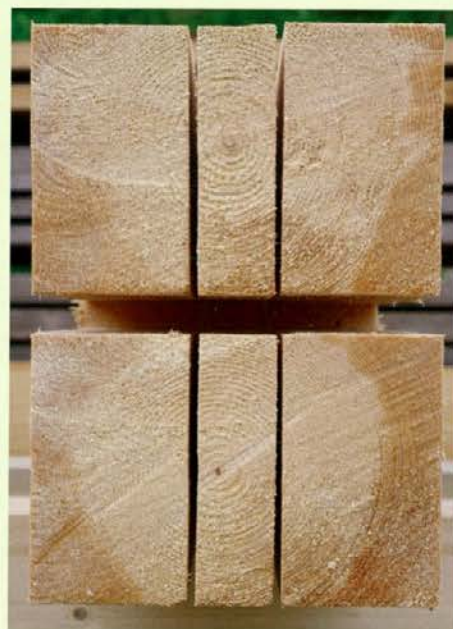
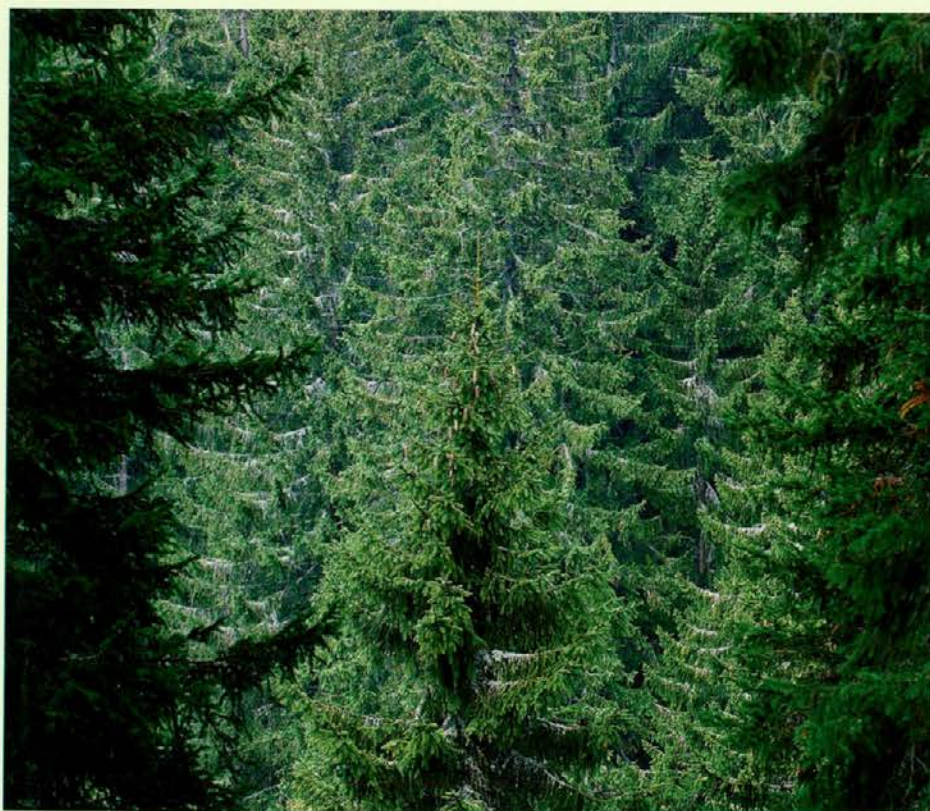
iz državnih gozdov, predelamo doma in s tem lesni surovini dodamo vrednost. Gospodarimo z državno naravno surovino in prav je, da z njo gospodarno ravnamo, optimalno izkoriščamo lesnoproizvodno funkcijo gozdov in da les, ki ga pridobimo iz teh gozdov, čim bolj optimalno ovrednotimo. V slovenskem prostoru smo vedno bolj prepoznavni kot primarno predelovalno podjetje.

Delo v gozdu

Bistveni del žage GG Otiški Vrh

Proizvod žage

Področje trgovske dejavnosti predstavlja predvsem trgovanje lastnih in lesnih proizvodov drugih proizvajalcev ter orodij in opreme za delo v gozdu na področju maloprodaje. Razširili smo ponudbo in program v trgovini na Ptuj, kjer bomo v okviru lesnoprodnajnega centra povečali realizacijo s prodajo ploskovnega materiala. V prihodnje bomo razširili ponudbo na področju trgovanja in obnovili lokale v Slovenj Gradcu in Radljah.

Trženje ima na nivoju podjetja funkcijo usklajevanja, razvoja in strateškega usmerjanja prodaje in nabave ter raziskovanja novih proizvodov in iskanja novih tržnih priložnosti na področju nabave in prodaje. Kljub finančni in gospodarski recesiji v zadnjih mesecih trženje na področju oblega lesa ni bilo moteče. Več težav je pri trženju žaganega lesa, ki smo ga z zahodnega tržišča EU preusmerili na tržišča bivše YU. V prihodnje bomo več aktivnosti usmerili v marketing. Prodaja bo odločilna za poslovanje v kriznih razmerah, ki se napovedujejo v prihodnosti.

V toku leta 2008 smo oblikovali projekte v cilju posodobitve tehnologije v gozdarstvu s strojno sečnjo na področju žičničarskega pridobivanja lesa, ki jih bomo realizirali v letu 2009. Na področju primarne predelave smo v okviru razvojnega ciklusa primarne predelave nadaljevali s projektom optimizacije in integracije žagarskih kapacitet na Koroškem. V okviru Nordunga smo izdelali projekt za povečanje kapacitet žaganja hlodovine in projekt za nadaljnjo predelavo žaganega lesa v lepljene konstrukcije. Realizacijo projekta smo za nekaj časa zaradi nejasnosti glede recesije prestavili. Izdelali smo idejni projekt za izgradnjo turističnega naselja Pungart, v katerem predvidevamo gradnjo masivnih lesenih objektov. V letu 2009 predvidevamo nakup zemljišča na Pungartu. V cilju razvoja na področju gradnje lesenih hiš smo od podjetja Koroški holding odkupili še nekaj več kot 19 % delež Smreke Gornji Grad, ki je izdelovalec lesenih masivnih hiš z dolgoletno tradicijo, in tako postali več kot 50 % lastnik te družbe. Namen je vertikalna povezava gozdarstva in primarne predelave s podjetjem, ki ima znanje, tržišče, kadre in izkušnje na področju izdelave lesenih masivnih hiš.

V okviru družbe Energetika biomasa smo zaključili investicijo v proizvodnjo toplotne in električne energije, pridobljene iz lesne biomase. V letu 2009 bomo začeli s proizvodnjo toplotne in električne

energije. Podjetje Energetika biomasa v letošnjem letu ni imelo prihodkov iz naslova prodaje energije.

V letu 2007 ustanovljeno gradbeno podjetje, katerega lastnik smo v 30 %, je že v letu 2008 doseglo izjemno realizacijo na področju lokalnih gradbenih objektov, tako na področju visokih gradenj kot tudi na področju graditev poti, cest in mostov. Pravico do pridobivanja peska v gramoznici Sele bomo zaradi zaključnega izkoriščanja in racionalnejše sanacije prenesli na podjetje Verdis. Povezava z gradbeno dejavnostjo je zaradi posredne povezave smiselna tudi zaradi prodaje gradbenega lesa. Pričakujemo, da bomo zaradi napovedane recesije na področju gradbeništva imeli prednost pri prodaji naših gradbenih proizvodov in polproizvodov.

Podjetje GG INPO je v 100 % lasti družbe GG Slovenj Gradec. Razvija se na področju izdelave lesene embalaže in projektivnih storitev. Dejavnost predelave listavcev je recesija in težka tržna situacija najbolj prizadela, kar se kaže v večjih zalogah polizdelkov skozi celo leto. V okviru družbe smo postavili sušilnico, s katero nameravamo pridobiti boljši kvaliteten in količinski izkoristek v predelavi lesa listavcev. Sušilnica uspešno obratuje tudi za potrebe sušenja iglavcev za GG.

Družba bo tudi v prihodnje v skladu s koncesijsko pogodbo o izvajanju del v državnih gozdovih pridobivala iz gozda gozdne lesne sortimente, izvajala gozdnogojitvena in varstvena dela ter gozdne gradnje. V letu 2009 bomo iz državnih gozdov pridobili 60.000 m³ oblovine, od drugih gozdnih posestnikov smo odkupili še dodatnih 45.000 m³, tako bomo skupno obvladovali 105.000 m³ oblega lesa, od tega bomo razžagali v lastni predelavi 60.000 m³.

Tehnologijo v gozdarstvu bomo posodobili s strojno sečnjo na področju žičničarskega pridobivanja lesa; na področju primarne predelave predvidevamo strojno zlaganje lesa s sortirnico. Na področju trgovine bomo razširili dejavnost na področje trgovanja ploskovnih lesnih materialov.

Tudi v letu 2009 bomo še ogromno energije porabili za uvajanje novega informacijskega sistema. V začetku leta 2008 smo z novim partnerjem na področju uvajanja informacijskega sistema dosegli, da so podatki ob koncu leta že bili zadovoljivi in ažurni. Optimalno organizacijsko strukturo in popolno delovanje informacijskega sistema pa bomo dosegli letos, ko lahko pričakujemo

ažurne, natančne podatke za pregled nad poslovanjem ter kvalitetno podporo za pravočasno in pravilno poslovno odločanje.

Družba bo poleg izvajanja del v državnih gozdovih v letu 2009 intenzivnejše pridobivala in izvajala dela tudi v gozdovih drugih lastnikov gozdov, se ukvarjala z odkupom gozdnih lesnih sortimentov na kamionski cesti in panju. Priložnost, ki jo imamo na področju pridobivanja lesa iz privatnih gozdov, bomo v prihodnje načrtno uvajali. S kadrovskimi okrepitevami in sistematičnim pristopom ter postopnim uvajanjem strojne sečnje v privatnih gozdovih bomo v srednjeročnem obdobju dosegli enoto, ki bo enakovredna pridobivanju lesa iz državnih gozdov.

Smo v času, ko se sprašujemo, kaj bo prineslo negotovo poslovno okolje in v kolikšni meri se bo finančna in gospodarska kriza dotaknila tudi naše panoge, okolja, v katerem poslovno delujemo, podjetja in zaposlenih. V prvih zimskih mesecih letošnjega leta so nam slabe vremenske razmere onemogočale normalno delo na terenu, gradbena sezona še ni v polnem teku, kar vpliva tudi na konjunkturo žaganega lesa. Nehvaležno je napovedovati prihodnost. V podjetju smo na nivoju vodstva sprejeli in začeli izvajati določene aktivnosti v pričakovanju poslabšanih pogojev poslovanja, ki se nanašajo predvsem na izboljšanje likvidnosti podjetja, zmanjševanje investicij, zmanjševanje stroškov na področju porabe zaposlenih, najemanju zunanjih storitev na področju svetovanja. Posebno pozornost namenjamo skrbi za ljudi v podjetju, zaupanju v zaposlene, strpnosti, druženju v cilju ohranjanja pozitivnega vzdušja zaposlenih. Sedaj je čas, da izkoristimo znanje, ki ga imamo, in disciplino v poslovnih procesih. Prihodnost bo pokazala, katera podjetja so se organizacijsko, kvalitetno in kapitalno sposobna vzdržati tudi v pogojih zaostrenega poslovanja. Vsem prav gotovo ne bo uspelo, uspelo bo le tistim, ki imajo odgovorne vodje in sposobne zaposlene.

Zbiranje pobud za gospodarjenje z gozdovi na območju gozdnogospodarske enote

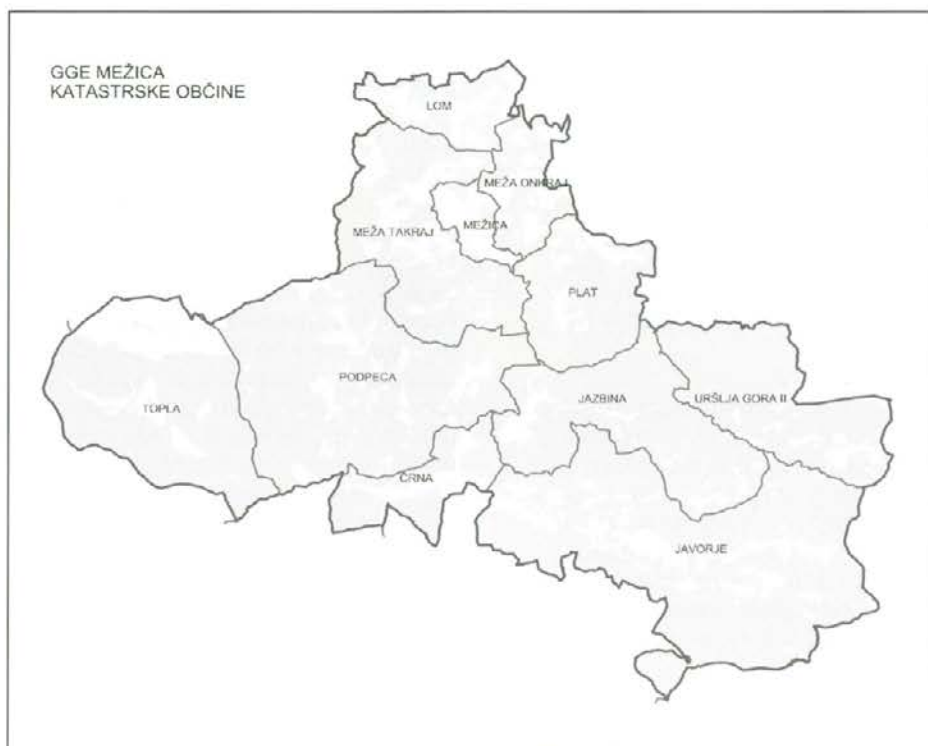
Branko Gradišnik, univ. dipl. inž. gozd., vodja odseka za gozdnogospodarsko načrtovanje,

Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Zavod za gozdove Slovenije je odgovoren za izdelavo desetletnih gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot. V Območni enoti Slovenj Gradec bomo v letu 2009 pričeli z obnovo gozdnogospodarskega načrta za gospodarjenje z gozdovi v **gozdnogospodarski enoti Mežica**.

Zakon o gozdovih določa, da **imajo vsi lastniki gozdov in drugi zainteresirani prebivalci v fazi priprave na obnovo načrta možnost pripravljavcem posredovati načrte pobud, ki se nanašajo na gospodarjenje z gozdovi in gozdnim prostorom.**

Lastniki gozdov in drugi zainteresirani prebivalci z območja katastrskih občin

Gozdnogospodarska enota Mežica

Lom, Mežica, Meža Takraj, Meža Onkraj, Podpeca, Topla, Črna, Jazbina, Javorje, Uršlja gora II in Plat lahko svoje pobude ali pripombe v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi posredujejo v času priprave na obnovo gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote Mežica od

1. marca do 31. maja osebno na sedežu Krajevne enote ZGS Črna, Center 11, Črna na Koroškem, vsak delovni dan med 7. in 8. uro ali po elektronski pošti na naslova **KE.Črna@zgs.gov.si** in **Branko.Gradisnik@zgs.gov.si**.

OBVESTILO

AKCIJSKA PRODAJA MINERALNIH GNOJIL POMLAD 2009
Prodaja bo potekala na brezobrestno obročno plačevanje 1 + 3

1. obrok se plača takoj ob prevzemu (kmetje, ki oddajajo tržne viške zadrugi, lahko prvi obrok kompenzirajo)
2. obrok se plača 30 dni od nabave
3. obrok se plača 60 dni od nabave
4. obrok se plača 90 dni od nabave

AKCIJA VELJA ZA MESEC MAREC

CENE GNOJIL VELJAJO DO ODPRODAJE ZALOG

NPK 3 X 15	25,20 €	VREČA 50 KG
KAN 27 %	16,99 €	VREČA 50 KG

Pri takojšnjem plačilu se kupcu prizna **3 %** gotovinski popust.

CENE Z GOTOVINSKIM POPUSTOM

NPK 3 X 15	24,44 €	VREČA 50 KG
KAN 27 %	16,48 €	VREČA 50 KG

Koroška
kmetijsko-gozdarska zadruga z.b.o.

Celjska cesta 118
2380 Slovenj Gradec

Tel.: (02) 88 41 210
Fax: (02) 88 42 237

www.koroska-kgz.si

Cene so FCO prodajalne zadruge.

Večje količine, 25 t ali polovico kamiona (12 t), lahko dostavimo v zaselke – Transizit.

PO NAROČILU JE MOŽNA IZDOBAVA RAZLIČNIH KOMPLEKSNIH GNOJIL RAZLIČNIH PROIZVAJALCEV, NP, P superfosfat, PK, DUŠIČNA GNOJILA in NPK različnih razmerij, APNENA MOKA in gnojila, ki so dovoljena za ekološko kmetovanje.

Se priporoča kolektiv
KKGZ Slovenj Gradec

Informativni gozdarski storži v februarju

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
 Zavod za gozdove Slovenije,
 Območna enota Slovenj Gradec

Za nami je najkrajši mesec v letu, februar ali svečan. V lepi slovenščini imenovani drugi mesec v letu nima imena po svečah, ki zaradi mraza in prehlada silijo iz nosov, februar se imenuje svečan po ledenih svečah, katere visijo in se večajo na strehah hiš in nas na preprost način seznanjajo s tem, da je to najhladnejši mesec v letu.

In kakšen je bil februar v letu 2009 na Koroškem? Bil je toplejši od letošnjega januarja (poprečna januarska temperatura okoli 1,9° C, v februarju 0,8° C). V februarju so bile v dolini najnižje dnevne temperature med 9° in 1° C, v višjih predelih pa tudi do 16° C (Rogla, 18. 2. 2009). Najhladneje je bilo v nižinskih predelih od 12. do 16. februarja. Najvišje dnevne temperature so bile v dolinah od 1 do 13° C (28. 2.). Jasno do delno jasno je bilo predvsem med 12. in 19. februarjem, ostale dni pa se je izmenjavalo oblačno do delno oblačno vreme. Sneg nas je močneje ali pa bolj rahlo zasipal prve tri dni v februarju, kratkotrajne snežne nevihte so bile 17. in 24. februarja. 6., 7., in 8. februarja je v dolini celo deževalo, v višjih predelih pa snežilo. Letošnja zima ne skopari s snegom, Peca že vrsto let ni bila tako lepo zaobljeno zalita in kralj Matjaž je bil februarja zelo zadovoljen ob pogledu na 93 sneženih gradov in objektov, zgrajenih zadnjega januarja.

Februar je bil v vrstah javne gozdarske službe še administrativno obarvan. Razen padavinskih dni je bilo vreme v predelih z manj snega zelo primerno za delo. Posamezni kmetje so že poklicali svoje revirne gozdarje, da so jim označili drevje za posek. Delavci GG Slovenj Gradec so izvajali sečnjo v predelih s tanjšo snežno odejo in v nižjih predelih. **1. marca je pričela veljati prepoved izvajanja sečnje in spravila v predelih, kjer so rastišča divjega petelina (v polmeru 500 m od središča rastišča). Prepoved velja do konea junija.**

Javna gozdarska služba prevzema del naravovarstvene službe v gozdnem prostoru. 2. in 3. februarja je bilo na izobraževanju o prekrškovnem postopku 33 kandidatov. Med njimi sta bila tudi Zdenka Jamnik (KE Radlje) in Vlado Petrič (KE Dravograd). 3. februarja so uspešno

opravili izpit iz vodenja in o odločanju v prekrškovnem postopku.

Na Koroškem imamo novega magistra. Luka Zajec, univerzitetni diplomirani gozdarski inženir, je pričel službovati kot pripravnik v Območni enoti Slovenj Gradec po pripravniškem stažu v revirju Trbonje (KE Dravograd). V želji po dodatnem znanju je nadaljeval podiplomski študij v sklopu mednarodne izmenjave študentov na Islandiji. Znanje je na daljnem severu pridobival 9 mesecev. Za raziskovalni projekt in magistrsko nalogo si je izbral pirolizo lesa. Raziskovalne projekte so si študentje lahko izbirali kjer koli po svetu. Luka si je za svoj raziskovalni kraj izbral Perugia v Italiji. Tu je 3 mesece praktično eksperimentiral in sestavljal magistrsko delo, katerega je uspešno zagovarjal 13. februarja 2009. **Naslov njegove magistrske naloge je Počasna piroliza v vrteči peči: optimizacija in poizkusi. Piroliza je razgradnja lesa v osnovne pline, katere shranijo v rezervoarje. Ti plini so uporabni za pogon električnih turbin in avtomobilov. **Luku Zajcu čestitamo za uspešno opravljen magisterij in mu želimo še veliko uspehov pri nadaljnjem študiju!****

Da ima kvalitetna hlodovina iglavcev, predvsem pa listavcev, zelo veliko denarno vrednost, smo se lahko prepričali 12. februarja med ogledom številnih hlodov na 3. licitaciji vrednostnega lesa v Slovenj Gradcu, katero so pripravili člani Društva lastnikov gozdov Mislinjske doline v sodelovanju z ZGS OE Slovenj Gradec - KE Slovenj Gradec in s Kmetijskim zavodom Maribor. V kolikor vas zanimajo podrobnosti o tej tržno naravnani prireditvi, prelistajte januarski Viharnik ali pa preberite v tej številki, kaj meni o tej licitaciji, **ki je lep dokaz, da se spleča negovati tudi listavce,** lastnik letošnjega najdražjega ploha.

V februarju je bilo zelo živahno tudi med lovci, še posebno pa v pisarni Zdravka Miklašiča, vodje odseka za gozdne živali in lovstvo v ZGS OE Slovenj Gradec, ki je nosilec in avtor letošnjega lovsko upravljalškega načrta. 12. februarja 2009 je imelo Območno združenje upravljalcev lovišč Pohorskega lovsko upravljalškega območja (LUO) v lovski koči LD Prežihovo uskladišveni sestanek z imenovanim nosilcem izdelave lovsko upravljalškega načrta za Pohorsko LUO za leto 2009. Osnutek načrta je 27. februarja predstavil razširjenemu kolegiju ZGS OE Slovenj Gradec.

V prehodu iz zime v spomladansko obdobje je zelo pomembno pravočasno odkrivanje lanskih in letošnjih lubadark. Nepravočasno

sanirana žarišča predstavljajo zelo veliko nevarnost za prekomerno razširitev podlubnikov, ki lahko uničijo tudi vaš in sosedov gozd. Zato morate po navodilih revirnega gozdarja pravočasno in vestno izvesti gozdni red ali sanacijo žarišč (C odločba). V slučaju neizvršene izvedbe sanitarnega poseka s podlubniki naseljenih dreves ZGS izvaja izvršbo s pomočjo na razpisu izbranega izvajalca na stroške lastnika gozda, ki ni poskrbel za pravočasno ukrepanje. Na sedežu OE Maribor je 26. februarja potekalo odpiranje ponudb izvajalcev morebitnih izvršb gojitvenih in varstvenih del v letu 2009 in 2010 na območnih enotah Slovenj Gradec in Maribor. Predsednik komisije je bil vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov v OE Maribor Nenan Zagorac, komisijo pa sva predstavljala Darko Pristovnik, vodja odseka za gozdno tehniko v OE Maribor in Gorazd Mlinšek, vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov v OE Slovenj Gradec. Za najboljšega ponudnika je bila izbrana Gozdarska zadruga Slovenj Gradec. Na razpis se je prijavila še Kmetijsko-gozdarska zadruga Pohorje iz Slovenske Bistrice.

Februar je kulturni mesec. 8. februarja se spominjamo našega največjega pesnika Franceta Prešerna, 21. februarja je svetovni dan materne jezika, 24. februarja je bil razposajen pust - v marsikaterih slovenskih krajih so prikazali stare pustne šege in običaje, ki so tudi sestavni del naše kulture. Kulturno obarvan je bil 11. februarja tudi sestanek uredniškega odbora našega in vašega Viharnika, kjer smo namenili nekaj časa tudi lepi slovenski besedi. **Ne sramujmo se materinščine in bodimo ponosni na pestrost slovenskega jezika! Številna narečja dajejo še večjo vrednost krajinsko razgibanemu slovenskemu ozemlju, negujmo jih!**

Novi magister na Koroškem Luka Zajec

Pogovor z Marjanom Jakobom, direktorjem Mlekarnice Celeia

Z direktorjem se je pogovarjal **Mirko Tovšak**

Marjan Jakob, direktor Mlekarnice Celeia

Kmetje na Koroškem so močno vezani na mlekarstvo dejavnost, saj se jih večina ukvarja z govedorejo, v okviru te pa največ s pridelavo mleka. Tako koroški kmetje letno pridelajo preko 30 milijonov litrov mleka. Organizator odkupa je Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga, ki dobavlja preko 80 % odkupljenega mleka v Mlekarno Celeia Arja vas, le slabih 20 % ga odkupijo ljubljanske mlekarne. Glede na tako močno navezanost zadruga in kmetov na to mlekarstvo smo se odločili, da povprašamo direktorja te mlekarne, kakšen je njen trenutni položaj, še posebej sedaj, ko se gospodarska in finančna kriza vse bolj poglobljata.

Gospod direktor! Gospodarski subjekti ob iztekajočem se letu običajno potegnejo črto in ocenijo uspešnost poslovanja svoje organizacije za preteklo leto. Zanima nas, kako ocenjujete uspešnost dela vašega podjetja v preteklem letu.

V tem trenutku še ne razpolagamo s podatki o naših poslovnih uspehih v letu 2008, vendar lahko trdimo, da smo v lanskem letu dosegli kar nekaj dobrih

rezultatov v poslovanju, čeprav še ne vemo natanko, kako se bo to odrazilo na dohodkovnem položaju mlekarne v zaključnem računu. Ob polletju in še pred koncem tretjega četrtletja smo imeli tudi kar solidne finančne rezultate poslovanja, ki pa so se v zadnjem kvartalu zaradi poslabšanih vsesplošnih razmer v gospodarstvu poslabšali tudi pri nas. Tako smo v letu 2008 povečali svoje bruto prihodke kar za 15 %, predelali za 8 % več odkupljenega mleka, povečali prodajo konzumnega mleka za 54 %, prodali za 6 % več fermentiranih mlečnih proizvodov in smetane za 12 %. Za 10 % nam je upadla prodaja sirov zaradi hudih pritiskov konkurence iz zahodnih evropskih držav, saj so ti zaradi želje po povečani prodaji močno zniževali cene in s tem izrivali naš, doma pridelan sir. Konec leta nam je v skladiščih ostalo kar precej sira, tako da sedanje zaloge pomenijo 20-dnevno proizvodnjo teh artiklov v naši mlekarni. V lanskem letu smo izpeljali kar nekaj novih investicij: širitev skladiščnih prostorov za 900 palet, čistilne naprave zaradi pridobitve prostorskega dovoljenja in še nekaj drugih pomembnih investicijskih naložb. Samo obe omenjeni naložbi sta nas stali skoraj 3 milijone evrov, pokrili pa smo jih delno s pridobljenimi sredstvi iz evropskih skladov, delno z lastnimi sredstvi in v manjšem delu tudi z najetjem kreditov.

Živilskopredelovalna industrija je bila ob vstopu naše države v EU postavljena v posebej težak položaj glede na konkurenco, ki je prihajala iz zahodnih držav. Kako ste uspeli prebroditi to krizo in ali se danes lahko kosate z velikimi zahodnimi koncerni za področje mlekarstva?

Vsekakor nam ni bilo lahko, ko smo se ob odprtju mej naenkrat soočili z močno konkurenco tujih mlekar. Te so takoj pričele z agresivno politiko izrivanja domače mlekarne industrije v trgovskih hišah. Tako smo bili na začetku večkrat soočeni tudi s pojavom dumpinskih cen, trgovci pa so ta položaj izkoristili tudi za to, da so nam nalagali vse mogoče dajatve, če smo se hoteli obdržati na domačem trgu. Izmyslili so si način plačevanja trgovskih polic, promocije in še vrsto drugih dajatev. Kljub vsemu smo vse te pritiske zdržali, lahko pa rečemo tudi to, da so nam pri tem pomagali naši domači kupci, ki se ob vsaj približno enakih cenah raje odločajo za naše proizvode, ki po svoji kvaliteti sodijo v sam vrh mlečnih proizvodov.

Še preden so bile odprte meje in s tem prost pretok blaga z evropskih trgov, so vsi makroekonomisti govorili o tem, da je prihodnost živilsko-

predelovalne industrije v povezovanju. To naj bi veljalo še posebej za področje mlekarstva, kjer je v času osamosvajanja delovalo večje število mlekar. Do danes se na tem področju ni veliko spremenilo, razen morda povezovanja Mariborske mlekarne z ljubljansko, kjer je sicer šlo bolj za likvidacijo mlekarskih predelovalnih kapacitet v Mariboru in prenosu te industrije v Ljubljano. Ker se je v zadnjih letih veliko razpravljalo o povezovanju vaše mlekarne z ljubljansko, nato pa še s pomursko, nas zanima, kjer so vzroki, da do teh povezav ni prišlo.

Še preden sem prevzel funkcijo direktorja mlekarne, so bili prvi poizkusi povezovanja z ljubljanskimi mlekarnami. Menjalna razmerja, ki bi v končni fazi pomenila tudi razmerje med vloženim kapitalom, ostalimi sredstvi in upravljavskimi pravicami, niso bila realna, pač pa so bila naravnana v škodo naše mlekarne, ki v tistih časih res ni bila v zavirljivem položaju. Na povezovanje na takšnih osnovah nismo mogli pristati. Drugemu neuspešnemu poizkusu povezovanja so botrovali enaki vzroki, vendar po mnenju predstavnikov ljubljanske mlekarne v njihovo škodo. Kljub dobrim namenom naše mlekarne, da se poveže s pomurskimi mlekarnami, pa so ti pogovori zastali, ker je bila cenitev, ki je bila opravljena, naravnana na izrazito škodo naše mlekarne. Če navedem samo dejstvo, da so bila nezazidana stavbna zemljišča v naši mlekarni ocenjena na 40 evrov po kvadratnem metru, v pomurskih mlekarnah pa na 70 evrov, potem se iz tega da potegniti zaključek, da cenitve niso bile izdelane po enakih kriterijih za obe mlekarne. Naša mlekarne se je pripravljena še vnaprej pogovarjati o takšnih povezavah, vendar na poštenih in strokovno korektnih osnovah.

Vaša mlekarne je ena redkih, ki so ohranile večinski delež zadrug in s tem posredno kmetov pridelovalcev mleka. Kakšna je trenutna lastniška struktura vaše mlekarne in ali je večinsko lastništvo zadrug ovira vašemu bodočemu razvoju, kot večkrat slišimo v političnih krogih?

Naša mlekarne je od večjih mlekar v Sloveniji edina ohranila večinski lastniški delež zadrug. Ta se je v zadnjem času celo povečeval, tako da so danes zadruga že 74 % lastnice, 26 % pa poseduje KD Group. Obe lastnici v organih upravljanja uveljavljata sicer različne interese: KD Group po čim višjem dobičku, zadruga pa po povečevanju proizvodnje, odkupa in čim višjih odkupnih cenah mleka. Takšna konfliktnost interesov pa je včasih prav

Vhod v mlekarno Celeia

dobrodošla, tako prihaja do kompromisno najboljših rešitev za nadaljnji razvoj mlekarne. Nikakor ne bi mogel reči, da je lastništvo zadrug ovira bodočemu razvoju mlekarne, prej obratno.

V zadnjih letih smo veliko slišali o tem, da je potrebno več vlagati v promocijo in propagando prodaje mlečnih proizvodov. Skupaj z Zadružno zvezo in Poslovnim združenjem mlekarstva ste pred leti pričeli z odločnejšo akcijo v tej smeri. Lani ste prvič tudi presenetili z izborom vseslovenske mlečne kraljice, kar naj bi omogočilo še večjo promocijo vaših proizvodov na trgu. Kako ste zadovoljni z zadnjimi akcijami na tem področju?

Dobro se zavedamo pomena kvalitetne reklame in propagande za prodajo naših proizvodov. Projekt mlečne kraljice je dobro uspel, letos koncem maja bomo imeli nov izbor in imenovanje te kraljice za leto 2009. Prav tako smo zadovoljni z akcijo promocije, ki smo jo zastavili v okviru poslovnega združenja in zadrugne zveze. V ta namen smo iz EU pridobili 80 % denarja, je pa ta akcija stala mlekarne skupaj s pridobljenimi evropskimi viri 500.000 evrov. Sedaj se pripravljamo na novo promocijo LCA mlečnega programa in nagradne akcije otroškega jogurta junior. Prepričani smo, da lahko samo na tak način širimo prodajo obstoječih in novih proizvodov.

Pri vaši dejavnosti je zelo pomembno zagotavljanje zadostnih količin kvalitetnega surovega mleka. Pred leti

se je kar nekaj večjih proizvajalcev mleka odločilo, da se zaradi razlik v odkupni ceni s svojimi dobavami preusmeri na italijanski trg. Kakšne količine surovega mleka odteka danes v Italijo in kašne so razlike v odkupnih cenah v primerjavi z domačimi mlekarnami?

V času največje krize in soočenja s tujo konkurenco se je nekaj proizvajalcev iz našega območja odločilo, da preko Govedorejskega poslovnega združenja pričnejo z dobavami mleka v Italijo. Takrat je bila odkupna cena na italijanskem trgu res nekaj višja, danes pa je situacija povsem drugačna. Po naših podatkih so kmetje, ki oddajajo mleko preko GPS v Italijo, v decembru dobili plačano mleko z vsebnostjo 3,8 % beljakovin in 4,18 tolsče skupaj z DDV po 0,318 evra, v naši mlekarni pa po 0,4009 evra. Res pa je, da v evropskem prostoru tudi druge mlekarne v zadnjem času znižujejo odkupne cene mleka. Imamo podatek, da so nekatere mlekarne v Nemčiji znižale odkupno ceno za enkrat 0,44 evra celo na 0,28 evra. V januarju smo bili prisiljeni tudi v naši mlekarni za malenkost znižati odkupno ceno, nadaljnjih zniževanj pa za enkrat še ne predvidevamo. Če pa se bo gospodarska kriza še poglobljala, če se bodo nekatere druge surovine in energenti še naprej dražili, prodajne cene sirov pa še naprej zniževale, bomo morali tudi sami razmišljati o nadaljnjem zniževanju cen, da ne bi prišli v rdeče številke, kar lahko zamaje nadaljnjo finančno trdnost naše mlekarne.

Velik del surovine surovega mleka zagotavljate tudi s področja Koroške, kjer je edini organizator odkupa Koroška kmetijsko-gozdarska zadruga Slovenj Gradec. Kako ste zadovoljni s sodelovanjem s to zadrugo in kmeti na Koroškem nasploh?

S Koroške prihaja v našo mlekarno letno približno 25 milijonov litrov mleka, tako da predstavlja delež odkupljenega mleka z vašega področja kar 28,5 % vseh odkupljenih količin naše mlekarne. Z odnosi z zadrugo in kmeti na vašem področju smo več kot zadovoljni. Končno imate v okviru mlekarne tudi največjega proizvajalca Haralda Konečnika, v nadzornem svetu mlekarne pa tudi svojo predstavnico Ano Marijo Gerold, ki je sicer vodja odkupa v vaši zadrugi. Kot mi je znano, je vaša zadruga tudi ena izmed največjih lastnic naše mlekarne, zato se še posebej trudimo, da so medsebojni odnosi z vašimi kmeti in zadrugo na primernem nivoju.

Kaj pričakujete v letošnjem letu glede na to, da se bomo verjetno skozi celo leto soočili z gospodarsko in finančno krizo? Koliko bo ta vplivala na poslovanje vaše mlekarne?

Letošnje leto ne bo lahko za nikogar, ne za kmete ne za živilsko-predelovalno industrijo. Potrebno se bo pač prilagajati danim gospodarskim razmeram, čeprav računamo, da bodo težave v drugih delih gospodarstva še večje (gradbeništvo, bela tehnika, pohoštvo itd.). Končno se bodo morali ljudje nujno oskrbovati tudi z živilskimi proizvodi. Res je, da bo večje povpraševanje po osnovnih mlečnih proizvodih (konzumno mleko, smetana, jogurti), pričakujemo pa zmanjšanje povpraševanja po sirihi, desertih itd.). Vse bo odvisno tudi od primernih maloprodajnih cen na policah v naših trgovinah, saj pričakujemo tudi zmanjšanje kupne moči pri potrošnikih. S primerno politiko cen in promocijo naših proizvodov upamo, da bomo uspeli zadržati sedanji trend prodaje naših izdelkov in da se bodo naši potrošniki ob primerljivih cenah uvoženih mlečnih proizvodov raje odločali za naše. Končno na ta način ohranjamo tudi veliko število delovnih mest v domači živilsko-predelovalni industriji.

Članice Društva kmetič Gradišče na Kozjaku vedno aktivne

Nataša Konečnik Vidmar

Gradišče je majhen zaselek na Kozjaku, tik ob meji z Avstrijo. V njem prebiva okoli 200 prebivalcev. Gradišče spada v občino Selnica ob Dravi. Od občinskega središča je oddaljeno 25 kilometrov. V kraju aktivno delujeta Kulturno društvo, ki praznuje 57 -letnico obstoja, in Društvo kmetič Gradišče na Kozjaku. To društvo obstaja 14 let. V obeh društvih so aktivni tudi krajan iz sosednje Spodnje Kaple.

Društvo kmetič je samostojno društvo od leta 1995, vendar je hkrati uspešno vključeno tudi v Društvo kmetič Dravske doline. Predsednica društva je Maksimiljana Hartman, zelo prizadevna mentorica in svetovalka pa je Bernarda Javornik. V vseh teh letih delovanja so članice pridobile znanje na kulinarčnih tečajih, na različnih predavanjih in strokovnih ekskurzijah. Tedensko se srečujejo ob ročnih delih in vsako leto pripravijo razstavo teh del ob praznovanju materinskega dne. Veselja pa ne manjka na vsakoletnem občnem zboru, kjer pregledajo opravljeno delo in napravijo načrt dela za naprej. Po uradnem delu je vselej zabava do jutra, saj nanjo povabijo tudi svoje partnerje. Članice Društva kmetič Gradišče rade praznujejo, tako v okviru srečanja kmetič Dravske doline, kot tudi v domačem kraju. V ta namen organizirajo razne pohode. Članice se rade odzovejo raznim povabilom, kjer se lahko pohvalijo s svojimi dobrotami. Čim več takih prireditev si želijo tudi v letošnjem letu.

Kmečki otroški vrtec ali Kje je hlapec?

Hinko Krejan

Ja, prav zares, dragi moji, tudi za nas kmete včasih organizirajo otroški vrtec. Tja pridemo vsi, pa naj bomo stari 20 ali 60 let; slednjih nas je velika večina. Že nekaj let se tako dobivamo. Letos je bilo še posebno zanimivo. Prijazna vzgojiteljica nam je najprej pokazala sliko

velike lepe kravice z imenom Evropa. Kako lepo ime, kajne! Ta lepa kravica pa je imela tudi veliko vime, na katerem je pisalo Slovenija. Krasno! Za seske so vlekale razne živalce, kot so jagenjček, teliček, zajček, kozliček itd. Tu pa je nastal problem. Sicer sem pri svojih 60 letih že zelo odrasel kmečki fant, a ni mi šlo v trdo kmečko »bučo«, kaj delajo pod kravico druge živali, kajti v našem hlevu sesa kravico samo teliček. Pa sem tuhtal in tuhtal, dokler nisem pogruntal, da smo tiste razmazane živalce pravzaprav mi, kmečki Slovenceljni (prosto po Svetlani). Sploh pa mi je bilo jasno, da imam prav, potem ko nam je vzgojiteljica razložila, da je za vsakega točno določeno, koliko lahko poseša. Niti kapljice več, kot ima v zvezku zapisano gospodar kravice z imenom Evropa, če ne, bo joj prejoj! Mi smo vsi pridni in bogaboječi, tako da si sploh nismo drznili vprašati, kdo je in kje živi gospodar kravice. Še tega ne vemo, ali je na tej ali oni strani velike luže. Sploh pa je to za nas preveč učen in itak ne bi razumeli. Slišali smo še veliko učenih stvari, ki so napisane v kraticah, a mi razumemo le cele besede ...

Počasi smo končali in se poslovili od vzgojiteljice, še kaj popili, se mnogo pametnega zmenili in odšli domov. Zvečer po tako zanimivi dogodivščini pa nisem mogel zaspati. Nekaj tu ne štima. Nekaj tu ni prav. Nekaj usodnega tu manjka. Le kaj? Zopet tuhtam in tuhtam in švic mi teče po kocinah in po hrbtu od skrbi. A glej, končno mi sveta Katarina razsvetli pamet: zdaj pa vem, kaj manjka! Hlapec! Kdo in kje je hlapec? Kravica je tolsta in okrogla, ima veliko vime, za katerega vleče cel kup živalic, pardon, Slovenceljnov, hlapca s košem dobre slame in čebrom bistre studenčnice pa ni nikjer. Dragi moji, prosim vas, če veste, mi povejte, kdo in kje je hlapec s košem in čebrom!

Lep pozdrav iz vrtca

Naravna umetnina

Ida Robnik

Foto: Ivan Končnik, p.d. Končnik

V Topli imajo kmetje urejene in lepe gozdove, saj je gozd eden izmed njihovih osnovnih virov preživljanja. Med drevjem pa najdemo tudi razne anomalije, ki nastanejo iz različnih vzrokov. Taka je tudi Končnikova smreka, ki je izgubila vrh, verjetno kot posledico močnega vetra ali pretežkega snega, nadomestile pa so ga veje, ki so izraščale pod vrhom in nastala je taka skulptura.

Razstava pirhov in velikonočnih voščilnic slovenskih pokrajin v Veržaju

Nataša Konečnik Vidmar

Med 8. aprilom in 5. majem 2009 bo Center DUO v Veržaju (Kovačičeva dvorana Zavoda Marianum Veržej) organiziral 1. razstavo pirhov in velikonočnih voščilnic slovenskih pokrajin. Vabljeni ste vsi tisti, ki bi želeli na razstavi, na kateri lahko predstavite svoje kraje, javne in zasebne zbirke, kot tudi rokodelske spretnosti in veščine, aktivno sodelovati. K sodelovanju vabijo tudi organizacije in posameznike, ki skrbijo za varovanje, ohranjanje in razvoj slovenske kulturne dediščine (muzeje, krajinske parke, kulturna in turistična društva, aktive kmečkih žena, rokodelce, ljubiteljske zbiratelje). Mogoče boste v razstavi videli idealno priložnost, da se še sami preizkusite v izdelavi pirhov. Lahko jim pošljete košarico tradicionalnih in novodobnih pirhov, lahko pobrsirate po svojih arhivih za velikonočnimi voščilnicami, starimi in današnjimi. Podrobnejše informacije o sodelovanju na razstavi predhodno dobite na telefonski številki 051 654 778, po e-pošti center.duo@siol.net ali na naslovu Zavod Marianum Veržej TIC Veržej, Puščenjakova 1, 9241 Veržej. Razstavne eksponate lahko osebno ali po pošti dostavite do 25. marca 2009 v Zavod Marianum Veržej (vsak dan med 8. in 16. uro ter po dogovoru) oz. jih obvestite o morebitnih drugih lokacijah prevzema. Pošljete lahko tudi promocijski material, ki bo na ogled obiskovalcem razstave.

Človek po svetu, čebela po cvetu

Stanko Hovnik

V Koroškem pokrajinskem muzeju Slovenj Gradec je bila 5. februarja 2009 otvoritev razstave s predavanjem o čebelarstvu na Slovenskem.

O čebelarjenju, izginjanju čebel in uporabnosti čebeljih proizvodov so spregovorili člani Čebelarskega društva Dravograd: Janko Goričan, dr. Franc Heber, Milan Kadiš, Slavko Verčkovnik in Anton Pečnik.

Razstava nas v uvodnem delu popelje skozi zgodovino čebelarjenja na Slovenskem in predstavi pomembne čebelarje 18. stoletja, kot so bili Peter Pavel Glavar, Anton Janša in Janez Anton Scopoli, ki so s svojim delom zaznamovali ne le slovensko, ampak tudi svetovno čebelarstvo. Sledimo ustanovitvi

Predavatelji ob otvoritvi čebelarske razstave v Koroškem pokrajinskem muzeju Slovenj Gradec

Slovenskega čebelarstva društva za Krajnsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1897 v Ljubljani.

Po ustanovitvi osrednjega dela Čebelarskega društva so se začeli organizirati tudi čebelarji na Koroškem. Čeravno so se verjetno povezovali že prej, pa lahko kot začetek organiziranega

delovanja čebelarjev v naših krajih štejemo leto 1914, ko so bile ustanovljene čebelarske podružnice v Črni, Mežici, na Prevaljah, Guštanju in v Dravogradu. Društva so s prekinitvami delovala vse do danes.

Razstava bo na ogled do septembra 2009.

Prvi pomladni mesec je marec

Janez Bauer

Marec je prvi pomladni mesec.

Ob toplih dnevih čebele že pridno izletavajo in v panj prinašajo prve koške obnožine in medicīne. Matica že redno zalega in pričel se bo silovit pomladni razvoj čebelje družine.

Naša čebela, kranjska sivka, je zelo varčna čebela. Skozi tisočletja se je prilagodila spremenljivemu alpskemu podnebnju in ostrim zimam in zato je tu tudi obstala. Razvil se je poseben tip čebele, ki prezimi tudi v najhujših zimah, je pridna za nabiranje in ni napadalna. Zato je Slovenija tudi avtohtono nahajališče kranjske čebele, ki se po deželi Kranjski tudi imenuje. Naša čebela je zelo miroljubna. Do čebelarja se ne obnaša agresivno, če se razburi, jo lahko hitro pomirimo, le kakšna stražarka na vhodu v panj je lahko zelo sitna in nadležna. Ne prenaša tujih vonjav in zato okrog čebelnjaka ni dobro postopati z novo lakirano frizuro ali močno odisavljen po britju. Čebele na vhodu, stražarke, ovohajo vsako čebelo. Domačo spustijo v panj, tujo roparico pa čim prej preženejo. Vsaka močna tuja dišava pomeni napad na panj, ki ga te čebele stražarke branijo za ceno svojega življenja. Enako naredijo tudi s preznojenim koscem, takoj ga preženejo. Zato je bila včasih košnja pred

čebelnjakom pravo junaštvo. Veliko pogumnih koscev je že pred čebelnjakom vrglo koso stran in se podalo v dir. Kdor pa čebele pozna in jih razume, se lahko brez srajce sprehaja pred čebelnjakom. Naša čebela prezimi v zelo majhnem številu. Največjo številčnost doseže čebelja družina okrog kresa. Potem pa se začne število čebel v družini zmanjševati. Poleti pašni viri presahnejo in če ni donosa v panj, tudi matica zmanjšuje zaleganje. Število čebel se zmanjšuje, v zimo gre čebelja družina že razpolovljena z najboljšimi čebelami, ki bodo sposobne dočakati pomlad. Preko zime čebele mirujejo, združene v obliki krogle čakajo na tople dni. Ob prvih otoplitvah, proti

koncu zime, pa že polete na odprto in iščejo tudi že prve pomladanske cvetlice. Takrat jih precej tudi ostane zunaj in pomre, saj padejo v sneg ali pa jih hladen veter zbije na mrzla tla. Številčnost čebelje družine je takrat najmanjša, samo okrog 15.000 čebel šteje. Ko pa spomladi v panj čebele prinesejo prve koške obnožine, je to za matico znak, da se je pričelo novo leto. Takrat močno poveča število zaleženih celic in 21 dni po tem se izvale že prve pomladanske čebele. Kolikor večji je donos hrane v panj, toliko bolj matica zalega. V dnevih, ko se vrstijo naše največje paše, to je v maju in juniju, zaleže tudi do 2000 celic na dan. Čebelja družina se poveča na 60.000 čebel, ki cel dan skrbijo, da je v panju dovolj medicīne, vode in cvetnega prahu. Nekaj teh viškov jim lahko čebelar tudi odvzame in porabi zase ali pa proda.

Meseca marca je tudi Državni čebelarski seminar v Celju. Letos je že 32. po vrsti. Na njem bomo čebelarji prvi dan obravnavali trženje čebeljih pridelkov, drugi dan pa bo zanimiva tema o gozdnem medenju. Predaval bo eden največjih strokovnjakov za to področje, g. Pavle Zdešar. Tri dni prej, to je 19. marca, pa bo g. Zdešar predaval že v Slovenj Gradcu v Domu upokojencev. Skozi celoten program dvodnevne državnega seminarja bo tudi prodajna razstava čebelarskega materiala in izdelkov. Takega dogodka res ne bi smel zamuditi noben čebelar.

Ni slabih psov, so samo slabi gospodarji

Nataša Konečnik Vidmar

Kdor se odloči za psa, se mora zavedati, da to pomeni prevzeti nase materialno, moralno in zakonsko obveznost. Zdrav, odgovorno in vestno vzgojen pes je po naravi ljubezniv, samozavesten in dobrodušen. S seboj na svet prinese vse možnosti, da se bo razvil v psa s stabilnim značajem, prijaznega in lahko vodljivega. Razumljivo je, da mora v ta namen skrbnik (in člani njegove družine) svojemu psu posvetiti veliko svojega prostega časa. Potrpežljivost in odpor do nasilja sta lastnosti, ki ju mora skrbnik psa nujno imeti. Vsakdo, ki se za psa odloči, se mora zavedati, da psu pokvari značaj zlasti brezčutno in surovo ravnanje z njim.

Nepopravljivo kvarne in pogubne posledice na značaju, obnašanju in telesni konstrukciji (poškodba v obliki deformacije hrbtenice, ohromelost posameznih delov telesa in drugo) nastanejo tudi, če skrbnik psa drži trajno privezanega. Skrbniki psov morajo svojemu psu brezpogojno omogočiti prosto gibanje brez priveza in nastanitve v ustrezno velikih pesjakih ali v ograjenem dvorišču. V kolikor za to ni pogojev, pa prosto gibanje vsaj 2 krat po 2 uri na dan.

Zaradi napačne vzgoje oziroma skrbnikovega odnosa ter neustreznih življenjskih pogojev lahko pes postane nepredvidljiv in neredko tudi napadalen (star pregovor "Besen kot pes na verigi" ni iz trte izvit). Skrbnik, ki nad živaljo izvaja psihično in fizično nasilje, bo s tem pri njem dosegel nasprotni učinek. Pes bo iz strahu pred njim reagiral z obrambo in neposlušnostjo in ne bo ga več priznaval za svojega gospodarja.

Kdor si želi psa, mora pred nakupom dobro premisliti, ali ima prostor zanj in ali mu bo lahko posvečal dovolj svojega prostega časa. Pes sicer lahko živi tudi v stanovanju, vendar pa mora vsak dan nekaj ur prosto tekati v naravi. Eden od članov družine mora prevzeti skrb zanj, kajti pes sprejema za "vodjo krdela" le enega človeka, kateremu se podreja s poslušnostjo, ker mu popolnoma zaupa. Drugi družinski člani mu pomenijo

Alma z Aso

enakovredne člane krdela. V prvem letu potrebujemo za vzgajanje psa veliko časa in potrpežljivosti.

O vplivu prehrane na značaj psa

Nepoučeni ljudje razširjajo napačno in za zdravje psov popolnoma zgrešeno trditev, da naj bi surovo meso pri njih povzročalo agresivnost. To sploh ne drži. Občasno prehranjevanje psa s surovim mesom na značaj in obnašanje psa nikakor ne vpliva. Nasprotno: za pravilno prehranjevanje je priporočljivo psu vsaj enkrat do dvakrat na teden ponuditi surove, z mesom bogato obložene goveje ali telečje kosti v čim večjem kosu (goveja rebra), da jih lahko s prednjima šapama pridrži na talni podlagi. Razen surovih govejih kosti je priporočljivo občasno ponuditi narezano surovo goveje srce ali narezane surove goveje vampe. Znano je, da pes lažje in hitreje prebavi surovo kot kuhano ali pečeno meso. Seveda pa moramo psu po mesnem obroku ponuditi tudi sadje (na kose zrezana jabolka, grozdje in vsako drugo sadje, ki ga pes sprejema, pa tudi surovo zelenjavo, denimo korenček) ter vedno svežo pitno vodo. Važno je tudi vedeti, da veterinarski strokovnjaki svinjsko meso in svinjske kosti odsvetujejo, ker vsebujejo kislino, ki pri psih lahko povzroči prebavne motnje in izpadanje dlak. Prav tako je psom prepovedano ponuditi votle kosti perutnine in zajčje kosti.

Temeljito je treba premisliti, preden si nabavimo psa, kajti pes ni igrača za otroke, niti predmet, ki ga lahko enostavno odložimo in pri tem pozabimo, da je živo bitje, ki prav tako kot človek čuti

lakoto, žejo, mraz, vročino, psihično in fizično bolečino. Ob pravilni oskrbi in odgovornem odnosu je pes prav tako kot človek sposoben izraziti veselje in svojo hvaležnost. Samo razumeti ga je treba.

Mačja kuga

Uroš Škorjanc, dr. vet. med.

Na Veterinarski postaji Slovenj Gradec smo v zadnjem času opazili porast virusnih obolenj zgornjih dihal in prebavil. Med najbolj nevarne spadata virus mačje kuge in virusno obolenje zgornjih dihal. Pri mačji kugi gre za zelo nalezljivo virusno obolenje, ki se širi z neposrednim kontaktom in posredno preko živalskih izločkov. Za boleznijo zbolevajo necepljene mačke v stiku s prostoživečimi in potepuškiimi mačkami ali s prenosom kužnega materiala na obleki ali opremi. Bolezen nastane zelo na hitro z znaki potrtosti, bruhanja, driske in dehidracije ter visoko stopnjo umrljivosti posebej med mladimi živalmi. Zdravljenje je v veliki stopnji neuspešno, zato je edina prava zaščita cepljenje zdravih živali. Program cepljenja zajema dvakratno vakcinacijo v razmaku enega meseca ter nato vsakoletno ponovitev. Na naši veterinarski postaji lahko cepite svoje živali vsak dan od 8^h do 18^h ter ob sobotah od 8^h do 13^h. Dodatne informacije lahko dobite na naši spletni strani www.vpsg.si ali na telefonski številki 02 88 123 00.

Pravilno izdelana pasja uta

Nataša Konečnik Vidmar

Pasja uta mora imeti prostornino, ustrezno velikosti psa. Prostornina ute, ki ni v razmerju z velikostjo psa, mu povzroča trpljenje, zato se obravnava kot mučenje živali. Uta naj bo izdelana iz naravnih materialov (zdravih lesenih desk ali zidana iz opeke). Plastične ute, ki so v prodaji, niso priporočljive. Uta naj ima dvojne stene, obložene s stiroporom, ki je toplotna in zvočna izolacija. Priporočamo dvodelno pasjo uto: vetrnik in ležišče, ki naj bo tako veliko, da se lahko pes neovirano zlekne. Zlasti psi čuvaji naj bodo zavarovani z dvodelno uto, da se v primeru slabega vremena lahko zatečejo v drugi, zavarovan del ute. Uta naj bo dvignjena od tal 5-10 cm, da se leseno dno lahko zrači in da ga morebitna voda ob dežju ne moči. Na ležišče lahko položimo različne tekstilne podloge iz naravnih materialov (sintetika ni priporočljiva) ali na vaseh tudi vedno svežo slamo ali seno. Streha naj bo pokrita s pocinkano pločevino ali narejena iz naravnih korcev, stene pa naj bodo

prepleskane z vodo odporno neškodljivo barvo. Vhod ute naj bo narejen na levem ali desnem robu ute (nikoli v sredini), obrnjen proti jugu. Pozimi naj bo vhod ute zastrt s težjim kosom blaga (juta, odeja) ali iz drugega upogljivega in nepremočljivega materiala. Pred uto položimo širšo suho desko, da pes ne bo ležal v blatu ali na goli zemlji. Uto je treba redno čistiti in jo občasno tudi razkužiti. Uta naj bo nameščena v zavetju, da bo pozimi zavarovana pred zimskimi vremenskimi nevšečnostmi, poleti pa pred sončno pripeko.

Ker je pes pogosto, vsaj dopoldne, ko smo v službi, prepuščen samemu sebi, bo na dvorišču in vrtu počel, kar ga bo volja (izkopane jame, polomljene rože ipd.). In ker smo strogo proti privezu, mu bomo njegovo prosto gibanje omejili na zanj izbranim kraju z obrobo. Zato mu okoli ute ogradimo del vrta z žično mrežo, pritrjeno na cevne stebre, ki jih zabetoniramo. Tak prostor imenujemo pesjak. Betonski temelj naj poteka po vsej dolžini ograje, ki naj bo od tal dvignjena od 15-20 cm. Ker bo pes v ograjenem prostoru poležaval, se sprehajal in opravljal potrebo, morajo biti tla pesjaka taka, da jih lahko očistimo.

1. Uta v ograjenem pesjaku mora biti nameščena pod senčnat prostor (drevo, visoko grmovje ipd.) ali pod primerno velik nadstrešek, ki bo ščitil psa pred zimskimi vremenskimi pogoji in poletno sončno pripeko.
2. Površina pesjaka mora ustrezati velikosti psa (npr. za psa plečne višine 65 cm - nemški ovčar - mora pesjak imeti površino 4 x 4 m).

Zaradi lažjega čiščenja in neprijetnih posledic pregrevanja betonskih tal poleti ter zmrzovanja pozimi v delu pesjaka ohranimo travnato površino, če je to le mogoče. Večino površine tal v pesjaku na uredimo tako, da naravna tla iz zemlje na debelo posujemo s kamnitim drobirjem premera 0,51 cm. To nasutje pa je lahko tudi iz majhnih neobdelanih kamenčkov (rečni ali morski prod in ne pesek). Skozi to nasutje se tekoče fekalije odcejajo v zemljo, kompaktni izloček pa se zadrži na površini in ga lahko enostavno pobremo z lopatko.

Pri zagotavljanju življenjskih pogojev psa naj vas spremlja načelo humanega in odgovornega odnosa do živali: Zagotovimo našemu psu dostojno življenje - brez priveza!

Kdo je na sliki?

Fotografijo je na uredništvo prinesel prof. Karel Pečko, ki sedi ob mizi desno. Na zadnji strani je datum 30. IX. 1966. To pa so tudi vsi poznani podatki. Posnetek je verjetno nastal med pripravo na kulturno prireditev, vaško igro ali kaj podobnega. Če prepoznate ostale osebe na fotografiji in dogodek oziroma okoliščine, v katerih je bila fotografija posneta, pošljite informacije na uredništvo Viharnika. Objavili jih bomo v naslednji številki.

Uredništvo

12. marec – svetovni dan ledvic

Metka Markovič, dr. med., spec. spl. med.

Ledvice prištevamo med najpomembnejše človeške organe. Delujejo kot pomembna kemična tovarna in hkrati kot glavna čistilna naprava našega telesa. Ledvice imajo več pomembnih funkcij: izločajo odpadne snovi, ki nastajajo med presnovo, vzdržujejo ravnovesje elektrolitov (kalij, natrij, fosfat, kalcij, magnezij), kislinsko-bazno ravnovesje (uravnavajo kislost krvi) ter tekočinsko ravnovesje. Ležijo v ledvični loži, so fiziološke oblike in merijo 1012 centimetrov.

V ledvicah nastajajo pomembni hormoni:

- renin, ki vpliva na krčenje žilnih sten in uravnava krvni tlak;
- eritropoetin, ki pospešuje nastajanje rdečih krvničk v kostnem mozgu;
- aktivna oblika vitamina D, ki je nujen za uravnavanje ravnovesja kalcija in fosforja, ter posledično zdrave kosti.

Kronična ledvična bolezen (KLB)

Je bolezen, ki poteka tiho, običajno brez bolečin in dolgo brez jasnih simptomov ali težav. KLB je pogosta bolezen – že vsak 10.15. prebivalec Zahodne Evrope ali ZDA naj bi imel oslABLJENO delovanje ledvic. Za kronično ledvično boleznijo lahko zbolijo kdor koli, ne glede na starost in spol. Povečano tveganje za razvoj boleznijo imajo bolniki:

- s sladkorno boleznijo (tip 1 in 2);
- z dolgotrajno zvišanim krvnim tlakom;
- s kroničnim srčnim popuščanjem;
- z žilnimi boleznimi (miokardni infarkt, kap, angina pectoris, periferna žilna bolezen);
- z ledvičnimi kamni;
- z ledvičnimi boleznimi v družini;
- starostniki.

Znaki kronične ledvične boleznijo so: otekle oči in obraz, posebej zjutraj, otekle noge in gležnji, ledvena bolečina, ki ni povezana s telesno aktivnostjo, rjav ali krvav urin, pekoč, dražeč občutek ali bolečina med odvajanjem urina ter pogostejše odvajanje urina zlasti ponoči ali zmanjšano odvajanje urina, ki ni sorazmerno s količino popite tekočine.

Z napredovalim slabšanjem ledvičnega delovanja se lahko pojavijo dodatne težave: utrujenost in pomanjkanje

apetit, motnje spanja, mišični krči ponoči, suha, srbeča koža.

Navedeni znaki se lahko pojavijo tudi pri drugih boleznih in le zdravnik lahko ugotovi pravi vzrok.

Možnost zdravljenja

V primeru kronične ledvične boleznijo bo vaš zdravnik napotil k specialistu za boleznijo ledvic – nefrologu, ki bo opravil dodatne preiskave krvi in urina, naredil ultrazvočni pregled ledvic in po potrebi še druge preiskave. Nadaljnje zdravljenje je odvisno od vrste, vzroka in stopnje kronične ledvične boleznijo.

S staranjem izgubimo letno 1 % ledvične funkcije, v primeru, če imamo eno od oblik sladkorne boleznijo in pridružen povišan krvni tlak, pa se ledvice starajo približno 10-krat hitreje. Ko ledvici ostane le še približno 15 % delovanja, je

potrebno nadomestno zdravljenje s hemodializo ali kasneje presaditev. Seveda pa lahko napredovanje ledvične okvare preprečimo z zdravim načinom življenja, to je z ustreznno prehrano, z manj soli, živalskih maščob, kalija in fosfata. Potrebno je izogibanje pretirani uporabi nefrotoksičnih zdravil, predvsem nesteroidnih antirevmatikov (Naklofen, Voltaren, Olfen), vzdrževanje optimalne telesne teže ter obvladovanje dejavnikov tveganja za razvoj srčno žilnih zapletov, ki so najpogostejši vzrok za slabše preživetje bolnikov z zmanjšano ledvično funkcijo (zdravljenje slabokrvnosti, uravnavanje maščob v krvi, ustreznna prehrana, prenehanje kajenja). Vaš zdravnik pa bo za vaše ledvice skrbel tako, da bo zdravil vaš krvni tlak in sladkor v krvi in skrbel za zmanjšano izgubo beljakovin z urinom.

Ob tednu boja proti raku

Storite kaj za svoje zdravje

Ivica Podrzavnik, dr. med.

Koroško društvo za boj proti raku pričinja v mesecu marcu s številnimi aktivnostmi, ki bi nas morale ponovno vzpodbuditi, da napravimo nekaj zase v obvladovanju te čedalje pogostejše kronične boleznijo, ki jo imenujemo rak.

Med najpomembnejši vzroki za večanje števila bolnikov so staranje prebivalstva (rak je pretežno bolezen starejših ljudi), podaljšana doba preživetja bolnih, vedno boljše diagnostične metode in tudi večja izpostavljenost prebivalstva tveganim dejavnikom. Za to boleznijo zbolijo letno okrog 10.000 prebivalcev Slovenije (polovica moških in polovica žensk). Pri moških je na prvem mestu rakavih obolenj rak pljuč, sledi rak kože in na tretjem mestu rak debelega črevesa in danke. Pri ženskah vodi rak dojke (okrog 1000 novih primerov boleznijo), sledita rak kože in rak debelega črevesa ter danke.

Rak je bolezen, ki jo povzročajo številni dejavniki in ima pogosto zelo dolgotrajen potek. Tako lahko od rakave spremembe celice do prvih znakov boleznijo preteče nekaj desetletij. Bolezenski znaki ali bolečine se pri raku navadno pojavijo šele tedaj, ko je bolezen že napredovala. Pogosto lahko namreč blage simptome zgodnjega raka pripišemo kakšni drugi boleznijo, zato pa je pomen primarne preventive v smislu promocije zdravja, podprte z izobraževanji in ustreznim informiranjem širših množic v tem obdobju, toliko večji.

Na kaj morate biti pozorni?

- Pozorni morate biti na pojavnost bulice, ki je na istem mestu mesec dni, na ranice, ki se ne zacelijo kjer koli na telesu, na pojav ranice v ustih (izključujoč afte ali herpes);
- če opazite, da je materino znamenje spremenilo obliko, svetlost ali barvo, pričelo rostiti ...;
- če nastopi nenadna krvavitev;
- če imate dolgotrajne težave, kot so hripavost, kašelj;
- če vas nopenja, imate bolečine v trebuhu, če se pojavlja slabost, bruhanje;
- če imate občutek polne danke, spremembe pri odvajanju blata oziroma vode;
- če ste shujšali brez kakršnega koli vzroka ...

In kaj lahko storite zase?

Upoštevanje Evropskega kodeksa proti raku lahko storite veliko:

1. ne kadite! Kadilci čim prej opustite kajenje in ne kadite v navzočnosti drugih;
2. vzdržujte primerno telesno težo;
3. povečajte telesno aktivnost;

4. povečajte dnevno porabo vseh vrst zelenjave in sadja in omejite količino živil z maščobami živalskega izvora;
5. omejite pitje alkoholnih pijač vina, piva in žganih pijač;
6. izogibajte se čezmernemu sončenju in pazite, da vas, predvsem pa otrok, sonce ne opeče;
7. natančno spoštujte predpise, ki so namenjeni preprečevanju izpostavljenosti znanim karcinogenom. Upoštevajte vsa zdravstvena in varnostna navodila pri snoveh, ki bi lahko povzročale raka;
8. ženske, po 25. letu redno hodite na odvzem brisa materničnega vratu. Udeležujte se presejalnega programa za raka materničnega vratu, ki naj bo organiziran v skladu z evropskimi smernicami za zagotavljanje kakovosti;
9. ženske, po 50. letu redno hodite na mamografski pregled. Udeležujte se presejalnega programa, ki naj bo organiziran v skladu z evropskimi smernicami za zagotavljanje kakovosti mamografskega presejanja;
10. moški in ženske, po 50. letu redno hodite na preventivni pregled za odkrivanje raka debelega črevesa in danke. Udeležujte se presejalnega programa, ki naj bo organiziran tako, da zagotavlja kar največjo kakovost;
11. cepite se proti hepatitisu B!

Zavedati se je potrebno, da je zdravje naša pravica, skrb za zdravje pa naša dolžnost.

V tej skrbi se je potrebno udeleževati programov, ki so nam na razpolago.

1. Presejalni program raka dojke DORA naj bi do leta 2010 pokrival področje celotne Slovenije. V presejanju bodo na mamografski pregled vsako drugo leto vabljeni ženske med 50. in 69. letom starosti, torej v obdobju, ko je verjetnost, da obolijo za rakom na dojki, največja. Cilj programa je odkriti čim večje število bolnic v zgodnjem stadiju bolezni, torej dovolj zgodaj, da se zmanjša umrljivost.
2. Program ZORA (program zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb) je namenjen ženskam med 20. in 64. letom starosti, ki v zadnjih treh letih niso bile na preventivnem ginekološkem pregledu in odvzemu brisa (test PAP). Program je zaživel in se že izvaja.
3. Program SVIT državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja raka na debelem črevesu in danki je namenjen ženskam in moškim od 50. do 70. leta starosti in ko bo zaživel, bo za udeležence brezplačen.

V okviru Koroškega društva za boj proti raku Ravne si prizadevamo z različnimi aktivnostmi (predavanja, svetovanja, razgovori, učne delavnice, informacijske stojnice, demonstracije samopregledovanja dojk in mod ...) problematiko rakavih obolenj čim bolj približati posamezniku, v primeru bolezni pa poudarjamo pomen sekundarne in terciarne preventive. Pri tem so nam v veliko pomoč posamezna društva, aktivni kmečkih žena, lokalne skupnosti, šole, delovne organizacije, medijske hiše itd., za kar smo jim zelo hvaležni.

Prišlo je kot strela z jasnega. Diagnoza: rak!

Ob tem, ko vsakodnevno hitimo obteženi z obveznostmi, skrbmi in željami po boljši bodočnosti, nas lahko zelo hitro doleti, brez opozorila, in nas postavi na kruta tla realnosti srečanje s hudo boleznijo. Z rakom!

Stvari, o katerih smo pred tem sicer kdaj celo razmišljali s sočutjem, saj se to zgodi vedno komu drugemu in ne nam samim, pa nenadoma kot orkan neusmiljeno podirajo, kot hišico iz kart, kar smo s trudom ustvarjali, v kar smo verjeli. Vse preprosto izgublja svoj smisel in mavrica tisočerih želja, ki smo jo nosili v srcu, se spremeni v eno samo, veliko, neizmerno željo. Premagati to kruto bolezen!

Minljivost življenja nam skuša olajšati grenkobo spoznanja o hudi bolezni, ko gre za pozna leta. Nihče pa ne bi smel občutiti takšne bolečine v srcu in nemoči, kot jo povzroči grožnja hude bolezni pri majhnem, neobglenem otroku. Morava priznati, da nama je vsekakor lažje brskati po teh težkih spominih zaradi srečnega razpleta, kot če bi bil epilog poguben. A grenkoba ostaja in nikoli, nikoli ne izgine.

Brez tistih, ki znajo in zmorejo razumeti stisko hudo bolnih in njihovih svojcev, bi bila naša dolga pot do ozdravitve še daljša, še težja, še samotnejša. Zato velja zahvala vsem sodelavcem, prijateljem, znancem in vsem tistim, ki so tako ali drugače ponudili svojo pomoč, v prvi vrsti otroški zdravnici Magdaleni Gruden Večko ter Društvu za boj proti raku, ki ga vodi zdravnica Francka Šmid Borovnik.

Oče in mati

Teden boja proti raku od 2. do 8. marca 2009

Slogan:

Storimo nekaj za svoje zdravje

Pripravili:

Metka Horvat, dr. med., spec. higijene;

Matej Ivartnik, dipl. san. inženir;

Marijana Kašnik Janet, univ. dipl. sociologinja

Podobno kot v drugih evropskih državah je tudi v Sloveniji rak na drugem mestu med vzroki smrti. V zadnjih letih letno zbolijo za rakom že blizu 10.000 slovenskih državljanov, umre pa jih 5000. V zadnjem desetletju se je incidenca (obolevnost) raka v Sloveniji povečala za 40 % pri obeh spolih, umrljivost pa za 12 % pri moških in za 10 % pri ženskah. Breme raka je različno v raznih življenjskih obdobjih, največ ga je pri starejših (več kot 80 % raka v starostnem obdobju od 50 let in več).

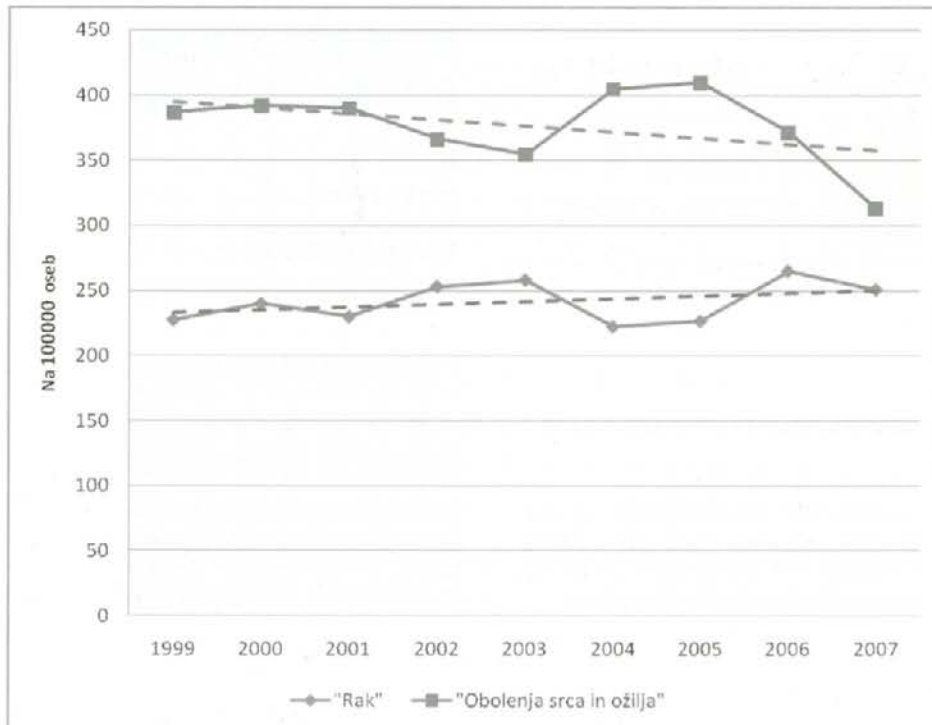
Iz nazadnje objavljenega letnega poročila Registra raka za Slovenijo za leto 2005 je razvidno, da je bilo v Sloveniji zabeleženih 10.720 novo odkritih bolnikov z rakom, od tega pri 5.455 moških in 5.265 ženskah, umrlo pa je 5119 bolnikov (2.814 moških in 2.305 žensk). Pri moških je bil leta 2005 v Sloveniji najpogostejši rak prostate 15,7 %, takoj za njim pa pljučni rak 15,5 %. Sledijo rak kože (ne melanomski) 14,2 %, debelega črevesa in danke 12,5 %, glave in vratu 6,1 % ter rak želodca 5,4 %. Pri ženskah je ostal na prvem mestu rak dojke, kar predstavlja 20,6 %. Temu sledijo rak kože (ne melanomski) 15,8 %, debelega črevesa in danke 10,1 %, rak materničnega telesa 6,2 % in pljučni rak 5,8 %.

Stanje na Koroškem

V Koroški statistični regiji je v letu 2005 zbolelo 379 bolnikov: 206 moških in 173 žensk. Za pljučnim rakom je zbolelo 36 moških in 14 žensk, za malignim rakom kože 40 moških in 39 žensk, za rakom dojke 27 žensk. Umrlo je 182 bolnikov, od tega 109 moških in 73 žensk, kar predstavlja 29 % vzrokov vseh smrti pri moških in 22 % vseh smrti pri ženskah. Poglavitni vzrok smrti na Koroškem so bolezni srca in obočil, sledijo jim rakava obolenja, tretje mesto zasedajo poškodbe in zastrupitve. V letu 2007 je zaradi bolezni srca in ožilja umrlo 232 ljudi, zaradi rakavih obolenj pa 200 oseb (117 moških in 83 žensk). Kot je razvidno

iz grafa, starostno standardizirana umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja počasi pada, medtem ko starostno standardizirana umrljivost zaradi rakavih obolenj raste.

Graf: Starostno standardizirana umrljivost (na 100.000 oseb opazovane populacije) zaradi raka in obolenj srca in ožilja na Koroškem 1999–2007

V nadaljevanju prikazujemo breme raka materničnega vratu, ki je zanimiv s stališča, da se po oceni stroke 70 % tega raka lahko prepreči tudi s pravočasnim cepljenjem.

Rak materničnega vratu

Rak materničnega vratu (v nadaljevanju RMV) je za rakom dojk drugi najpogostejši rak pri ženskah v Sloveniji in Evropi in tudi drugi najpogostejši vzrok umrljivosti pri ženskah, starih od 35 do 49 let. V Sloveniji v povprečju za rakom materničnega vratu zbolijo okrog 200 žensk, umre pa jih 50. Po podatkih Registra raka na Onkološkem inštitutu je v letu 2005 za rakom materničnega vratu na novo zbolelo 180 žensk, 39 pa jih je zaradi tega obolenja umrlo.

Rak materničnega vratu je še vedno, kljub nekaterim učinkovitim ukrepom, javno zdravstveni problem tudi v Sloveniji. Obolenost je v Sloveniji dokaj visoka, v letu 2004 je znašala 19,1 obolelo žensko letno na 100.000 žensk, medtem ko je v nekaterih evropskih državah znatno nižja (pod 10 obolelih letno na 100.000 žensk). Vendar pa je zaradi uspešnega odkrivanja najbolj zgodnjih oblik raka materničnega vratu, **smrtnost zaradi njega v Sloveniji pod evropskim povprečjem. Za pravočasno odkrivanje in zdravljenje začetnih sprememb so pomembni redni ginekološki pregledi, ki vključujejo brise materničnega vratu.**

Eden glavnih vzrokov za nastanek RMV je okužba z humanimi papiloma virusi (HPV), s katerimi se v svojem življenju vsaj enkrat okuži več kot polovica spolno aktivnih žensk. HPV najdemo v koži ali sluznicah in običajno ne povzročajo nobenih težav. Pri večini žensk (90 %) okužba po 8 do 12 mesecih spontano mine, pri nekaterih ženskah (10 %) pa se lahko razvije trajna okužba s HPV. Pri teh je tveganje za razvoj hujših predrakavih sprememb in raka materničnega vratu večje. Za HPV je značilno, da se ne prenašajo preko telesnih izločkov, ampak s kože na kožo ob intimnih telesnih kontaktih. Uporaba kondoma zato ne predstavlja popolne zaščite, saj se HPV virus lahko nahaja tudi na koži okrog spolovila in zadnjika.

Ostali dejavniki za nastanek RMV so še: spolni odnosi v zgodnjih mladih letih, kajenje, pogosto menjavanje spolnih partnerjev, stres, številni porodi, genski dejavniki, zmanjšana odpornost organizma ... Za preprečevanje okužb s HPV virusi je pomembno, da osveščamo mlada dekleta o pomenu čim kasnejšega pričetka spolne aktivnosti, o pomenu zvestobe in o tveganjih ob pogostem menjavanju partnerjev.

Pred okužbo s HPV se je možno dodatno zaščititi s cepljenjem.

Cepljenje zaščiti proti najpogostejšima genotipoma HPV 16 in 18, ki povzročata okrog 70 % primerov raka materničnega vratu. V Sloveniji se cepljenje izvaja od decembra leta 2006, je neobvezno in samoplačniško. Na voljo sta dve cepivi, ki ne vsebujeta genetskega materiala virusa in zato ne moreta povzročati okužbe, temveč vsebujeta virusom podobne delce, ki izzovejo ustrezen imunski odgovor organizma z zaščitnimi protitelesi. Potrebno je prejeti tri odmerke cepiva v obdobju od pol do enega leta. Priporočljivo je, da se cepijo dekleta v starosti, ko še nimajo spolnih odnosov in tako še niso bile izpostavljene okužbi s HPV. Raziskave o varnosti in učinkovitosti cepiva so bile izvedene pri dekletih, starih od devet do šestindvajset let. Cepljenje se izvaja na območnih zavodih za zdravstveno varstvo ter pri nekaterih ginekologih in osebnih zdravnikih.

Cepljenje ne zavaruje proti vsem genotipom HPV, ki povzročajo predrakave spremembe in raka materničnega vratu, zato bodo tudi pri ženskah, ki bodo cepljene, potrebni redni ginekološki pregledi in odvzemi brisov materničnega vratu v skladu s priporočili.

Program ZORA - Zgodnje Odkrivanje Raka materničnega vratu

V Sloveniji program ZORA teče že od leta 1998 in je nastal potem, ko je število na novo zbolelih žensk za to obliko raka leta 1997 doseglo vrh. Gre za organizirano presejanje raka žensk, starih od 25 do 65 let, ki ga opravljajo izbrani ginekologi. Leti povabijo ženske na pregled, kjer jim odvzamejo bris materničnega vratu in ga pošljejo v ustrezni citološki laboratorij. Ženske, ki imajo 2 brisa v razmaku enega leta negativna, so ponovno vabljeni čez tri leta. Rak materničnega vratu se razvija zelo počasi, tudi 10 let in več, in raziskave so pokazale, da je ponovni pregled čez tri leta popolnoma varen. Nosilec programa in nacionalni koordinator je Register raka, ki deluje v sklopu Onkološkega inštituta v Ljubljani.

Pomembnejši viri:

- Incidenca raka v Sloveniji 2005, Ljubljana, Onkološki inštitut Ljubljana, Register raka za Slovenijo, 2008.
- Rak v Sloveniji, Maja Primic Žakelj, Vesna Zadnik, Tina Žagar, članek v Zdravstvenem vestniku 2007.
- Zbirka podatkov o vzrokih smrti (Umrli, IVZ RS).
- Strokovno gradivo Inštituta za varovanje zdravja RS.
- Zloženka, ki jo je pripravilo Združenje ambulantnih ginekologov.
- www.onko-i.si/zora/

Ekološka kmetija Kružnik

Martina Cigler, abs. agr.

Zima se bliža h koncu in v tem mesecu bo nastopila pomlad, ki jo, priznam, kar težko čakam, pa nisem edina. Oddahnili si bodo ptice, gozdne živali pa tudi ljudje. Kopno je že, ni pa še zeleno, ampak v soboto na predzadnji februarški dan sem se zopet odpravila na Selovec, ki bi lahko postal tako kot Javorje ekološka vas, saj ima kar veliko ekoloških kmetij.

Na obronkih Selovca leži lepo urejena ekološka kmetija Kružnik v lasti družine Krivec. To je kmetija z bogato tradicijo, saj

Gospodarsko poslopje

Urejena nova domačija Krivčevih na Selovcu

pravi mladi gospodar Alojz, da je tukaj kmetija odkar pomnijo, tj. približno 500 let nazaj.

Gosodarjev dedek je bil trden kmet, ni bilo služb in tako je bil živinorejec in gozdar, njegova babica pa je delala na vrtu, v hlevu in na njivah. Včasih so tudi sejali več vrst žit kot danes, danes jih le še malo, kar je velika škoda.

Na posestvu Kružnik živi družina Krivec, katere člani so mladi gospodar Alojz, njegova žena Veronika, njuna dva otroka Klemen, ki ima 8 let, in Laura, ki jih šteje 4, ter gosodarjeva mama Marija, ki tudi še pomaga pri kmečkih opravilih in varstvu otrok. Oba hodita poleg kmetovanja še v službo, saj le s kmetijo v teh časih, ki za kmetijstvo niso rožnati, ne morejo preživeti. Mladi gospodar Alojz hodi v službo v ravensko železarno, Veronika pa v Johnson v Slovenj Gradec. Kmetija obsega 19 ha, od tega je 9 ha gozda, ostalo so polja in pašniki. V ekološkem načinu kmetovanja sta že od

Krave dojilje v Krivčevem hlevu

Kružnikova kapelica na domačem dvorišču

leta 2003 in gospodar doda, da ne glede na razmere, ki se obetajo kmetijstvu, ne ve, če bo še vztrajal, sploh če mislijo leta 2013 ukiniti subvencije. Otroke usmerja v izobrazbo, kjer bodo tako imeli več možnosti v življenju.

Redijo 15 glav lepih krav dojilj s teleti, ki imajo v hlevu urejen tudi zimski izpust. Telički imajo velike prostorne bokse, ostala živina pa je še privezana. V sadovnjaku imajo lepo število visokodebelnih drevesnih starih sort jablan in hrušk. Sadovnjak pomlajujejo in tudi mlada drevesa so samo stare sorte. Najpogostejše sorte jabolk so bobovec, mošanček in domača lesnika. Iz sadja stikajo mošt, vsako drugo leto kar 3000 l, kuhajo pa tudi žganje.

Kmetija ima lepo novo hišo in skrbno urejeno dvorišče, na katerem imajo postavljeno kapelico v zahvalo za zdravje, da ga bi le bilo v obilju. Vidi se, da so tu doma pridne roke, za katere bi bilo škoda, če bi obupale.

Lagojetov Ožbe in Ravnjakova Lizika – zlatoporočenca

Vlado Petrič

29. 11. 2008 sta praznovala zlato poroko Ožbalt in Elizabeta Petrič s Prevalj. Ožbe se je rodil na domačiji Lagoja v Kotu pri Prevaljah kot tretji od trinajstih otrok. Tako je že v mladosti okusil trdoto življenja. Kot aktivni udeleženec NOV je okusil tudi vojno vihro. Kaj hitro se je začel spogledovati z Liziko s sosednje

Ravnjakove kmetije in kmalu je vzknila trdna ljubezen, ki traja še danes. Štirje otroci so jima obogatili življenje, s tem pa so nastale tudi obveznosti. 1. 1. 1958 se je Ožbe zaposlil v Kmetijski zadrugi na

Prevaljah kot lesni manipulant v skladišču lesa na železniški postaji na Prevaljah. Vmes so potekale razne reorganizacije gozdarstva in skladišče je prišlo pod Gozdarski obrat Ravne na Koroškem v okviru Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Po zaprtju skladišča na železniški postaji na Prevaljah v letu 1976 se je zaposlil kot merilec lesa na kamionih v TOZD Gozdarstvo Črna v okviru Lesne Slovenj Gradec, kjer se je 30. 9. 1983 upokojil.

Bili so lepi trenutki, bili so težki trenutki, a vendar sta vse znala premostiti z dobro voljo, ljubeznijo in s spoštovanjem drug drugega. Želimo jima še veliko let skupnega življenja, predvsem pa zdravja, da bi lahko uživala ob svojih vnukih, na pravniku pa še čakata.

Zaroka

Irma Marija Zajc

Zaroka? Za nekatere je ta obred popoln absurd, za druge obujanje starih običajev. Ampak če se zaroka izvaja v Črni v Zavodu, dobi ta beseda popolnoma drug pomen in težo.

Zaročila sta se moja sestra Nežka in njen fant Jani. Zbrali smo se pred Brunetovo hišo, kjer Nežka in Jani že lep čas živita kot par. Počasi smo se odpravljali proti gostišču Pumpas, saj smo se ves čas bali, da bi zamudili dogovorjeno uro ob enih popoldne.

Že ob prihodu v za nas pripravljeno sobo sem ostala brez besed. Stoli so bili postavljeni ravno tako kot v poročnih dvoranah, spredaj sta čakala dva za zaročenca. Za stoloma je bil postavljen čudovit cvetlični aranžma, na steni napis: Naj živi ljubezen. Čakali so kozarci za šampanjec, v lični košari ročno izdelani spominčki za goste. Ob pogledu na

škaticelice z dvema zlatima prstanoma sem morala pričeti iskati robčke. Gostje smo se posedli, Nežka in Jani prav tako na njuna stola. »Tovarišici« Marjana in Sonja ter socialna delavka so vidno vznemirjene čakale na pričetek slovesnosti, saj so bile vse niti organizacije v njihovih rokah. Vstopil je še zadnji gost, ravnatelj Marjan, in vrata so se zaprla. Marjana je Nežki podala čudovit šopek z rdečimi vrtnicami, ki jo je zelo vznemiril. Nikakor ni mogla zatajiti plohe čustev, ki so privrela na dan. Jokala je, prav tako

sem jokala jaz. V tem silnem navalu čustev pa jo je Jani pogledal in prijel za roko ...

V samem obredu ni manjkalo globokih in dobrih misli povezovalca programa, Marjanina hči je zaigrala na kitaro ter zelo lepo zapela dve pesmi o ljubezni. Ob tej točki se je Nežka malo umirila ter tudi sama pomagala peti. Dan ljubezni je bila pesmica, ki nam je v prirejeni zaročni dvorani pričarala drug svet, tistega, v katerem živita Nežka in Jani, svet, ki je namenjen ljubezni, spoštovanju in iskrenosti. Najboljša potrditev medsebojne in lepe ljubezni je sledila pri izmenjavi zlatih prstanov, obred je vodila socialna delavka. Morali bi videti Nežko, kako ponosno je pokazala roko, kjer se je prstan prav bahavo lesketal. Ni vedela, ali naj ga kaže Janiju, gostom, ravnatelju, tovarišicam, nazadnje ga je večkrat poljubila ter se nam vsem neštetokrat zahvalila za vse skupaj. Skratka, tako pristne sreče v očeh človek ne doživi vsak dan.

Po branju moje pesmice, ki sem jo sestavila za zaročenca, sem sprevidela, v kako dobrih rokah sta dejansko Nežka in

Jani. To je visoko izobražen kader, kjer izvajanje službe ne narekuje diploma, ampak srce. Potrditev moje teze je dopolnil še ravnatelj, ki je s preprostimi besedami med drugim povedal, da tudi njim v Zavodu pomenita sreča in zadovoljstvo varovancev vse, kar lahko človek doseže v življenju. Posedli smo za mize, kjer so iz vaz radovedno pogledovali sveži tulipani. Postrežba je bila čudovita, hrana pristna in domača, ko je goveja »župa« res goveja. Sledila je še velika in dobra torta, ki smo jo zmazali skoraj celo. Prostor je napolnjeval živ žav Janijevih treh nečakov trojčkov ter mojega vnuka Maxa ter naše dobro razpoloženje. Lahko povem le to, da kaj tako lepega, slovesnega, iskrenega, pozitivnega in čustvenega že dolgo nisem doživela. Vsem popotnikom, ki kdajkoli potujete po Koroški ter zaidete v Črno, bi rada povedala, da v tem kraju ni konec sveta, kajti tu se življenje še kako pestro razvija, predvsem v hišah, ki spadajo pod sklop Zavoda. Črna ni znana le po dobrih smučarjih, Črna je znana tudi po lepih dolinah, pristnih ljudeh, gostoljubni in domači gostilni Pumpas, predvsem pa je znana po utripu kraja, ki zna živeti tudi z drugačnimi ljudmi, kakršna sta moja sestra Nežka in njen Jani. Najvažnejše od vsega pa je, da smo lahko srečni in ponosni vsi skupaj, ker smo uresničili njuno največjo željo, ki sta jo izrazila da bosta živela kot mož in žena.

Draga Nežka in Jani !

*Zima se počasi posavlja
in pomlad je že pred vrati,
ker se sonček obeta,
se za dobro razpoloženje nam ni treba bati.*

*Nežka in Jani se tega najmanj bojita,
saj se prav v vsakem vremenu za roke držita.
V rokah, predvsem pa v duši jima je toplo,
ker jima je skupno življenje omogočeno.*

*Slišim, da Nežka Janija rada komandira
a Jani uboga in se na to ne ozira,
saj je priden, pošten in ljubezniv
in se na svojo drago Nežko res ne bo jezil.*

*Zaročne prstane sta si sama izbrala,
zato sploh ne dvomimo,
da bo njuna veza dolga in trdna ostala.
Kadar ljubezen prevladuje,
skupno življenje vedno zmaguje.*

*Velja pa seveda celotnemu sistemu v Zavodu
in zaposlenim pri Brunetu zahvala,
da se je lahko naša družba danes
na tej zaroki v Črni zbrala.*

*Nežka in Jani!
Rada se imejta danes, jutri in vse dni
in ne pozabita,
da vaju imamo radi prav vsi!*

Slovenski les je vreden in dragocen!

Besedilo in foto:

Marijan Denša, univ. dipl. inž. gozd.,
ZGS OE Nazarje

Na tretji licitaciji najvrednejšega lesa v Slovenj Gradcu je najvišjo ceno za kubični meter lesa dosegel hlod gorskega javorja, ki ga je na licitacijo poslal Anton Ermenc iz okolice Gornjega Grada. Zaradi posebne teksture takemu javorju pravimo javor rebraš. Uporablja se za izdelavo glasbil, za izdelavo pohištva vrhunske kvalitete in za opremo prestižnih objektov.

Ponosni lastnik Anton Ermenc iz Gornjega Grada ob najdragocenejšem hlodu na letošnji licitaciji

Kar dvanajst kupcev se je potegovalo za najkvalitetnejši hlod, ki je meril dober kubični meter. Najvišja ponudba je znašala 3.530 evrov za kubični meter. To pomeni, da je vsak kubični decimeter lesa, torej kocka s stranico 10 cm, vreden 3,53 evra. Tako dragemu lesu bo moral kupec vsekakor dodati veliko znanja in dela. Da se je Anton udeležil licitacije, ima največ zaslug revirni gozdar Franci Strmšek. »Že pri prvi licitaciji me je nagovarjal, naj posekam ta javor in ga peljem v Slovenj Gradec. Odločil sem se šele letos. Posekal sem še en javor, ki mi ga je prav tako odkazal Franci, in dodal še eno hruško. Skupaj sem na licitacijo poslal 5,95 m³ lesa, od tega sedem hlodov javorja in tri hlode hruške. Prodal sem 3,52 m³ javorja. Z izkupičkom sem zelo zadovoljen,«

je dejal presrečni in tudi ponosni lastnik najdragocenejšega lesa, ki je bil letos prodan v Slovenj Gradcu.

Še višjo ceno pa je slovenski les dosegel na dražbi v Grosswilferdorfu pri Gradcu v Avstriji. Za gorski javor je lastnik dobil 6.840 EUR/m³. Hlod je meril 1,45 m³, tako da je bil vreden skoraj 10.000 evrov.

»Žal smo za rok, do katerega morajo lastniki pripraviti les za licitacijo, izvedeli zelo pozno, drugače bi bilo prodajalcev iz Gornjega Grada zagotovo več,« je dejal Franci Strmšek, ki je tudi vodja krajevne enote Gornji Grad. »Čeprav v gozdovih enote Gornji Grad prevladuje smreka, rastejo v naših gozdovih tudi visoko vredni listavci, ki na licitaciji dosegajo zelo visoke cene. Ni vseeno, katere vrste drevja pošlje lastnik na licitacijo, pomembno je tudi, kako je hlod »krojen« in obdelan,« je še dodal.

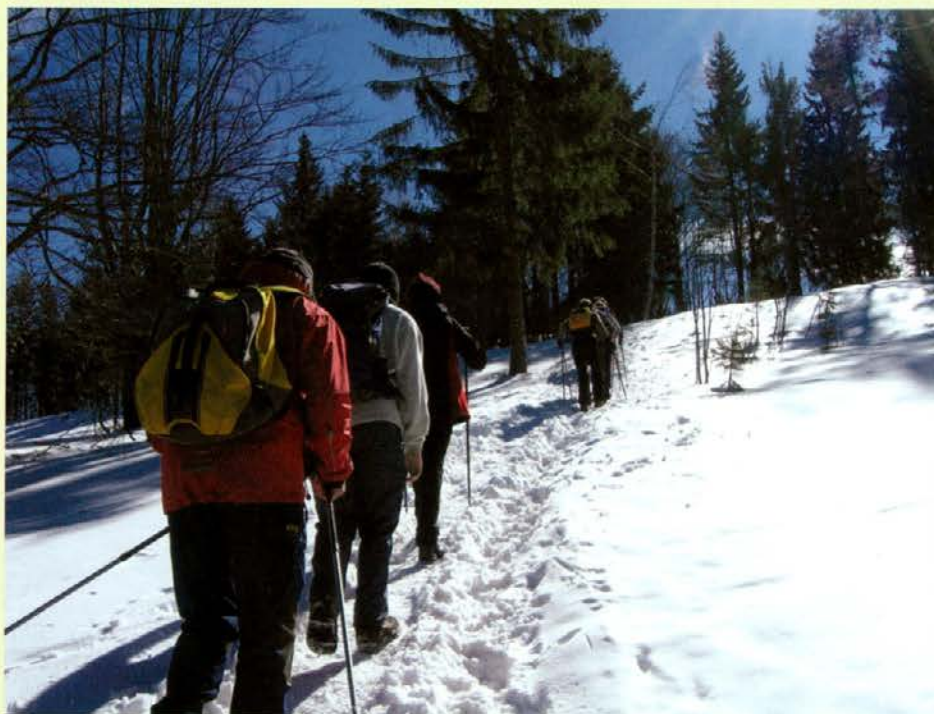

Lastnik gozda Anton Ermenc in revirni gozdar Franci Strmšek ob enem od panjev dragocenega javorja: "To drevo velja za nekaj smrek!"

17. pohod po Šisernikovi poti

Mirko Tovšak

Planinsko društvo Slovenj Gradec je letos že sedemnajstič organiziralo spominski pohod po Šisernikovi poti od Dravograda do Kremžarice. Pohod je posvečen njegovemu, pred devetindvajsetimi leti preminulemu planincu in rekreativcu Jožetu Šiserniku.

Jožeta se spominjamo kot neutrudnega planinca, ki se je dobesedno razdajal za svoje društvo, njegova najbolj priljubljena pot pa je bila na Kremžarico iz smeri Dravograda. Zaradi tega so slovenjgraški planinci kasneje to pot tudi markirali in opremili s smernimi tablami, tako da se lahko po njej podajo tisti planinci, ki znajo uživati tudi na najbolj zahodnem delu Pohorja. Pot se prične v Dravogradu pri poslopju Kmetijske zadruge, potem pa se po trasi stare trimske steze povzpne na vršni greben. Na tem delu moramo premagati cca 300 m višinske razlike, potem pa je pot položnejša. Letos smo se začetne strme poti sicer izognili zaradi zaledenele strmine, saj smo se na začetku podali kar po običajni lokalni cesti. V nadaljevanju se sprehodimo ob osamelih kmetijah, deloma po gozdu, deloma ob pašnikih in travnikih, dokler ne dosežemo kmetije Škratek, od koder se nato povzpemo na gozdno cesto in z nje nadaljujemo strmo proti Kremžarici. Za celotno pot potrebujemo cca 4 ure

Pri domačiji Krženčič je bilo veselo

zmerne hoje, vseskozi pa nas spremljajo lepi razgledi proti zahodnim delom pogorij v Kamniških Alpah, proti Peci in Raduhi.

Letos je bilo ob lepem vremenu na poti še posebej veselo. Preko 250 pohodnikov se je najprej ustavilo na domačiji Krženčič, kjer so jih pričakali domači muzikanti z znanim Lojzeto Rožičem. Domačini so nas postregli z izbranimi domačimi dobrotami, nato pa smo se podali po deloma zasneženih gozdnih poteh do Škratka, kjer je bil naslednji postanek. Pohod je bil tudi prilika za bežna srečanja s planinskimi prijatelji, še posebej pa je bilo živahno in veselo na Koči pod Kremžarjevim vrhom, kjer so pohodniki tudi žigosali svoje kontrolne kartončke. Letos so za postrežbo na koči poskrbeli kar člani družine Čas, vključno s predsednikom Zdenkom, in treba jim je priznati, da so ob velikem navalu pohodnikov kar dobro poskrbeli za hitro in solidno postrežbo.

Vrnitev v dolino v smeri Slovenj Gradca je bila lažja, večina se je spustila po običajni poti mimo Kernika do Legna, nekateri pa so ubrali manj običajno pot v smeri Šmartna pri Slovenj Gradcu.

Proti koči pod Kremžarjevim vrhom je bilo še kar nekaj snega

Lepo sončno vreme je privabilo številne pohodnike

Vrtec na Selah

Danica Bricman

Na obronku gozda in v bližini zlitja Pikernice v Selčnico stoji šola Selevrhe. V njenih prostorih od septembra 2008 deluje tudi oddelek Vrtca Slovenj Gradec. Trenutno je vanj vključenih 18 otrok, ki s spodbudami vzgojiteljic s pridom izkoriščajo vpetost v naravo.

Pet minut potrebujemo, da z majhnimi koraki premagamo vzpetino in pridemo v gozd, ki nam nudi senco, tišino, nas vabi k raziskovanju in opozarja na svojo pomembnost in nujnost. Tam lahko izvajamo skoraj vse dejavnosti, ki so opredeljene v našem kurikulumu. Tam spoznavamo drevesa, jih opazujemo, tipamo, primerjamo, z objemi merimo debelino, s koraki in vejami merimo razdaljo med njimi. Drevesa nam služijo za skrivanje in za tarčo pri ciljanju s storži. Gozd nam s svojo bližino omogoča, da ga obiskujemo v vseh letnih časih in vsakokrat nas obdari z novimi odkritji in spoznanji. Delček gozda pa prenesemo tudi v igralnico (plodovi, likovno upodabljanje, igre na temo gozda ...).

Nekje v gozdu, pravijo, da pod Lesnikom, izvira potok Selčnica in ravno ta nas je pritegnila v raziskovanje. Niti cesta niti travniki, obdani z električnimi pastirji, nas niso ovirali pred opazovanjem le-te. Selčnico raziskujemo v okviru projekta Turistične zveze Slovenije.

Selčnica je voda, ki nas je fascinirala v vseh letnih časih, predvsem pa je zdaj postala potok z imenom, postala je vez med preteklostjo in sedanostjo, ki smo jo spoznavali v naših dejavnostih. S pomočjo staršev, babic in dedkov, ki so nas popeljali v preteklo dogajanje ob potoku, smo spoznali, da je to voda, ki teče že dolgo časa in da so jo nekoč s pridom izkoriščali za svoje potrebe (napajanje živine, pranje oblačil, mlini, žage ...). Vsa ta spoznanja smo primerjali s sedanostjo in se soočali tudi z njenimi nevarnostmi. Veliko dejavnosti smo s prostega prenesli

v igralnico, kjer smo lahko čofotali v namišljeni vodi, jo preskakovali, prestopali, lovili ribe in počeli še marsikaj zabavnega. Naravno okolje nam veliko nudi, vendar se ukvarjamo tudi z drugimi vsebinami (spoznavamo različne poklice, običaje, pomen sonca, prijateljstva, drugačnosti ...). Kot vzgojiteljico so me poslali v okolje, ki sem ga slabo poznala. Sprejela sem ga z izzivom, ki ga zdaj prenašam na otroke in z njimi odkrivam lepoto Sel-Vrh.

Pust na Razborju

Leopold Korat

Na pustno nedeljo Kulturno društvo Razbor že nekaj let v osnovni šoli prireja pustno zabavo. Letos so ob prazniku mask pripravili še kratko igro, ki je z veliko smeha med ljudi prinesla dobro voljo. Vsebina je bila čisto vsakdanja (malo pretirana) in vzeta iz življenja sodobne družine. Mama pri hiši ni veliko pomenila. Vse je morala postoriti, nihče ji ni bil za to hvaležen. Celu posmehovali so se ji vsi od kraja: mož, otroci, tašča ... Soseda jo je hotela rešiti teh težav, da ne bi bila samo »dekla«, zato sta se domenili, da bosta na pustno nedeljo dobro »posvetili« in »zagodli« vsem pri hiši. Tašča je bila ravnokar na obisku. Takrat pa je prišla zdravnica, ki je ugotovila, da je mama resno bolna. Nič drugega ji ne more vrniti zdravja kakor dobrota vseh domačih. Vsi so ji obljubili pomoč, vsi so jo prosili odpuščanja in mama je bila zopet zdrava. Soseda pa je bila tudi zadovoljna, saj je pomagala svoji prijateljici, s katero sta

Prizor iz igre

tako kot prej spet radi posedeli ob klepetu in dobri kavici. Seveda sta takrat obrali celo faro. Ta pristrčna igrice je skozi šalo in smeh povedala, da življenje ni samo šala: da smo drug za drugega odgovorni in da je veliko zdravja tudi v tem, da se imamo radi. Dragi moji »razborški kulturniki«, še več tako lepih, pristrčnih in poštenih igrice. Na odru in v vsakdanjem življenju. Pravijo, da je smeh pol zdravja. Res, lepa in vesela je bila pustna nedelja na Razborju.

Norčavo sobotno popoldne v Mislinji

Marjan Križaj

Še radovedno sonce je pokukalo na živobarvne šeme, ki so se zbirale pred Lopanovim centrom. Tradicionalni sobotni pustni karneval v Mislinji vselej privabi množico obiskovalcev. Letos je bil obisk resnično zavidanja vreden.

Norčavo poskakovanje otroških mask je gledalcem zlezlo pod kožo in navdušeno so ploskali pikapolonicam, muckam in miškam ter dalmatinčkom. Obletavale so jih čebelice, navduševal zelen travnik, iz katerega so kot cvetice kukale otroške glavice. Izvirni so bili vozovi, saj so se ponorčevali iz čiste lopate, recesije in patrij. Konkurenčnim »graškoborkam«, naj sodobnejši oborožitvi z naše Graške Gore, je hvalo pela maska same ministrice Ljubice Jelušič. Bila je prepričljivejša od hvalospevov, s katerim je nasmejana množico nagovarjal prejšnji minister za obrambo. Kar precej se jih je posladkalo z medom in zdravilo z medico, s čemer so na karneval priletele »šikane« čebelice s kozjaškega Špika. Njihovim željam, da jim pomagajo preživeti, če bodo zagovarjali prepeved uporabe škodljivih škropiv, so

Matica je ob svojih čebelicah pogladila še kakšnega »dvoonožnega trota«.

Robin Hood
Foto: F. Jurač

Pirate je zanimalo, če je župan v proračun vnesel vzdrževanje Črnega bisera

radi prikimali. Jack Sparrow, ki s svojimi pirati in Črnim biserom ni želel manjkati na pustnem spektaklu v Mislinji, je seveda najbolj očaral mlade. A gusarji so bili tako mamljivi, da bi se še prenekateri starejši mladinec rad pomešal mednje. V dvorani je ob malici stekel prijeten

klepet med našemljenci in tistimi, ki vsakodnevne maske ne zmorejo zamenjati. Snemalna ekipa Darje Vrhovnik pa je ves čas skrbela, da bo Pustni karneval 2009 še večkrat oživel.

Priznanja cerkvenim pevcem

Leopold Korat

Na letošnjo pustno nedeljo je minilo natanko 50 let, ko so na kor naše župnijske cerkve sv. Urha v Podgorju stopili Marija Strmčnik, Anica Pačnik in Jože Perše. Ob tem zlatem jubileju jim je mariborski nadškof izrazil iskrena voščila in podelil priznanja. Te jim je ob tej priliki izročil domači župnik. Na hitro preračunano je vsak od teh cerkvenih pevcev v petdesetih letih žrtvoval za pevske vaje okoli 3000 ur. Ob tem pa še 3000 pevskih nastopov. To je lepo število ur, ki bi jih lahko tudi drugače obrnili, pa so jih tako, da so prepevali v naši cerkvi. Zato smo jim tudi župljani skupaj z domačim župnikom hvaležni in jim kličemo: Še na mnoga leta! Da bi še dolgo prepevali in tako dobro izkoristili svoj talent. Naj bo ta lep dogodek v naši župniji vzpodbuda, da bi se še kdo odločil, da se pridruži CPZ sv. Urha v Podgorju.

Z leve: Marija Strmčnik, Jože Perše in Anica Pačnik

Blaženi škof Slomšek je o petju zapisal: »Ptico boš po petju spoznal, pa človeka tudi; ako lepo petje tudi lepo srce ima ... Čedne pesmi so otrokom prva dušna paša. Mati, ki otroku lepo poje, mu žlahtno srce goji z milimi glasovi mu

občutje žlahti. Petje veličastuje svete praznike. Petje ima življenje lepšati, požlahtniti vse naše dejanje in nehanje.« Za vse to se trudite, dragi pevci, kjerkoli prepevate. Hvala vam!

Bernekerjeva odlikovanja

Stanko Hovnik

V Kulturnem domu Slovenj Gradec je bila 6. februarja 2009 proslava v počastitev slovenskega kulturnega praznika s podelitvijo Bernekerjevih plaket in nagrade za leto 2009.

Slavnostni govornik je bil g. Marko Košan, direktor Koroške galerije likovnih umetnosti in dobitnik Bernekerjeve nagrade 2005. Poleg vrhunskih dosežkov na področju fotografije in vizualnih komunikacij je izpostavil Jeseničnikov prispevek k promociji občine. Prav galerija je predlagala **Toma Jeseničnika** za Bernekerjevo nagrado, ki jo nato potrjuje komisija za podelitev teh nagrad pri mestnem svetu Mestne občine Slovenj Gradec. V zadnjem času v slovenskem merilu izjemnem projektu, v knjigi, kot je v Sloveniji še ni bilo, je zbran 101 presežnik, s katerim se lahko ponaša naša dežela: najvišje drevo, najstarejša trta, najmogočnejši slap, najdaljši cestni predor, največje naravno okno, najjužnejša vas ... Ti biseri narave in dela človeških rok so v knjižni obliki zaživel popolnoma novo, v preblisku časa ujeto življenje. Knjiga je bila izjemna uspešnica v letu 2008, Tomu Jeseničniku je prinesla zaslužen priznanje in slavo, z njo pa je posredno promoviral tudi Slovenj Gradec in celotno Koroško. Med priznanja, ki so dobila ime po Francu Bernekerju, enem prvih kiparjev moderne,

Z leve proti desni: Matjaž in Franja Marzel, župan MO Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar, Karel Pečko, Tomo Jeseničnik, Zlatko Verzelak, dr. Valentin Inzko, Vinko Mlinšek

rojenem na Legnu, spadajo tudi Bernekerjeve plakete. Na letni ravni od leta 1975, ko so priznanja podeljevali prvič, podelijo največ eno nagrado in največ tri plakete.

Za leto 2009 sta plaketo prejela Franja in Matjaž Marzel za mentorstvo odrasle folklorne skupine Rej iz Šmartna. Zakonca sta mentorja folklorne skupine od leta 2004. Vinko Mlinšek jo je prejel za uspešno delo in predsedovanje Moškemu pevskega zboru Šmartno, Zlatko Verzelak alias Franc Vezela pa za skladateljsko in mentorsko delo v gimnazijskem kulturnem društvu Spunk ter za literarno

ustvarjanje v preteklem desetletju.

Ob osrednji občinski proslavitvi slovenskega kulturnega praznika je v Kulturnem domu zbranim zaigrala še glasbena skupina Jazoo, spregovoril pa je tudi avstrijski veleposlanik v Sloveniji dr. Valentin Inzko. Tako je še v domačem mestu Karla Pečka spregovoril v počastitev visokega odlikovanja, ki ga je ta likovnik januarja prejel iz njegovih rok v Ljubljani.

Srečanje s pisateljem Ferijem Lainščkom

Stanko Hovnik

V knjižnici Ksaverja Meška Slovenj Gradec je bilo 12. 2. 2009 v počastitev slovenskega kulturnega praznika srečanje s pisateljem, scenaristom, dramatikom, avtorjem zgodb za otroke in mlade ter pesnikom Ferijem Lainščkom. Pogovor je vodila Natalija Križaj. Odlomke iz avtorjevih del je brala Darja Ropič. Poslušalci so lahko spoznali njegov bogat ustvarjalni opus. Mnoga njegova dela so bila nagrajena z literarnimi nagradami.

Z leve: Darja Ropič, Natalija Križaj in Feri Lainšček

Literarne pridobitve članov Likusa

Stanko Hovnik

Društvo upokojencev Slovenj Gradec in Knjižnica Ksaverja Meška sta v domu upokojencev 20. februarja 2009 organizirala predstavitev glasila literarne sekcije Društva upokojencev Slovenj Gradec Naša beseda 2008, št. 2, in zbornika društva Likus Pomenkovanje.

18. zbornik Likus nosi naslov **Pomenkovanje**, izšel je v treh knjigah in tudi tokrat je prispevke zbral Zmago Rafolt. V zborniku objavlja kar 146 piscev

Omenjeno glasilo je sicer izšlo že v lanskem letu. V njem objavlja 12 piscev, ki, kot pravijo, jim volje in veselja ne manjka, pisanje pa postaja tudi določena vrsta zasvojenosti in terapije; ohranja pomnjenje.

Kot je zapisala Marijana Vončina: »Člani sekcije, ki nas je trenutno ducat, se enkrat mesečno zberemo in predstavimo svoje dosežke. Ko se družimo, se tudi razvedrilo in si naberemo dodatne energije za ustvarjanje. Radi se tudi predstavljamo javnosti, zato v našem domu vsako leto organiziramo prireditve, ki jo že več let zelo uspešno vodi bibliotekarka Draga Ropič iz Knjižnice Ksaverja Meška Slovenj Gradec. Njej in knjižnici se moramo zahvaliti za razumevanje in podporo. Prav tako našemu društvu, ki nas vključuje v svojo plodno dejavnost.« Predstavili so

Spomini

*Z lahkotnimi koraki
v srečo objeta
hodiš po preteklih sledeh.
Zgrinjaš se k meni
mladostno nasmejana, polna moči.
S toplo pojavo
mi zbujaš upanje življenja.
V srečo objeti lahkotni koraki
na orlovih krilih
mi nostalgijo po tebi budijo.
Nočna zavest
v brezmejnem hrepenenju
mi v dnevu spomine le pusti.*

Danica Bricman

Tebi, hčerka moja

*Pridi,
prehodiva poti,
ki v otroštvu njene so bile.
Lepe, obdelane poti.
Je pustila kaj sledi?*

*Pridi,
prehodiva poti,
poiščiva sledi.
Mar jih več ni?*

*Pridi,
prehodiva poti,
naj trnje in zapuščenost
ne zbršeta še mojih sledi.
Pridi,
začuti njene in moje sledi.*

*Pridi.
Tu trpela je ona,
tu hodila sem sama,
a njenih poti prehoditi se ne da.*

*Pridi,
pomagaj.
Tu se kdaj pa kdaj sprehajaj tudi ti.
Pridi,
občuti sledove preteklosti,
predaj jih prihodnosti.*

*Pridi,
prehodiva skupaj te minljive poti.*

Danica Bricman

Nastopajoči na predstavitvi Likusa, glasila Literarne sekcije DU Slovenj Gradec, in knjige Ivana Rusa

iz širne Slovenije. Večina avtorjev je ljudskih piscev, katerih namen je svoje pisne izpovedi zaupati prijateljem, znancem in javnosti. Pripovedi se dotikajo življenja, misli in čustev od najzgodnejših do najpoznejših let. Veliko hvaležnih misli je posvečenih spominom na mladost, na starše, otroke in vnuke, tudi spominu na težke vojne čase. V tokratni številki objavljajo tudi naši domačini, člani literarne sekcije DU Slovenj Gradec: Stanko Hovnik, Barbara Ješovnik, Mihaela Lenart in Marijana Vončina.

Naša beseda je glasilo literarne sekcije Društva upokojencev Slovenj Gradec.

se avtorji: Ana Gracelj, Stanko Hovnik, Barbara Ješovnik, Mihaela Lenart, Štefan Merčnik, Tone Potočnik, Ivan Rus, Janez Smolčnik, Jerica Smolčnik in Marijana Vončina.

Nadalje so predstavili knjigo Ivana Rusa, prav tako člana omenjene lit. sekcije, ki je konec lanskega leta izdal svojo drugo knjigo z naslovom *Vino ni kri*. Z avtorjem se je pogovarjal g. Mirko Osojnik, o njej pa je spregovorila še dr. Zinka Zorko.

V Kulturnem programu sta nastopala Adi Smolar in harmonikar Primož.

Jaka razstavljal na Muti

Zapisan skoraj v sleherni hiši

K. Valtl

Le redko se zgodi, da človek v pozni jeseni, 84 let, še prime za čopič in po fotografskem spominu nariše hišo ali pokrajino takšno, v prav tisti obliki, ki jo je kazala nekoč, se izgubila in v slikarjevem spominu pridrsela v naš čas.

Še redkeje se zgodi, da se mnogo teh dragocenosti ohrani, saj se slikar Jakob Rejak s Pernic še nikoli ni pojavil v kakšnem zapisu, na radiu ali televiziji. Ampak ostal pa je pri ljudeh; težko boste našli kmečko hišo na Pernicah, Mlakah, v sosednjih Sobotah, kjer ne bi imeli in hranili katere njegovih slik. Še najdemo Jakanove Florjane na zidovih hiš, še srečamo angele in svetnike na planinskih kapelicah. Tako je naš Jaka nekako ostal v srcih in domovih ljudi. Šele pred tremi leti smo na Pernicah v stari šoli zbrali več kakor 60 njegovih del in jih predstavili tistim, ki so ga tako rekoč že poznali, a so bili vseeno prijetno presenečeni nad zbirko. Tudi na otvoritev za polovico manjše razstave v knjižnici na Muti so prišli v glavnem le ljudje s planine. Pa polno nas je bilo. Za kulturni program so poskrbeli domačini kar sami, saj premorejo toliko dostojnega kulturnega naboja od godbenikov, citrarjev, pevcev in voditeljev, da mirne vesti pripravijo in izvedejo večer iz svojega okolja. Slike smo si sposodili v glavnem od sedanjih lastnikov; vsem iskrena hvala! Hvala tudi vsem, ki ste prišli z instrumenti. Pa je le bil še en lep kulturni večer. Tudi sodelavkam knjižnice velja izreči pohvalo in zahvalo, že od same ideje do zaključka smo bili deležni njihove podpore, nasvetov in pomoči. Tako se tudi knjižnica močno vtke v kulturniški obraz naše Mute. Prvič smo z zanimanjem poslušali kritično strokovno umetniško oceno, ki jo je podal akademski slikar Benjamin Kumprej. Kar veliko pohvalnih besed je izrekel sicer poznani kritični ocenjevalec likovnih umetniških del.

Je ta naš Jaka res posebnej, bi rekli človek posebne sorte; še posebej zadnja leta pozno v noč sveti luč v tisti njegovi kajuši in nastajajo slike starih kmetij, kajž in krajin, ki izginjajo ali pa so že izgubile svojo podobo. Kako lepo, da jih je Jaka že toliko ohranil.

Z leve: Boris Kralj, župan Občine Muta, Benjamin Kumprej, akademski slikar, Jakob Rejak, Suzana Rejak in Janez Švab, župan Občine Črna na Koroškem

Biti ali oditi?

Biti ali ne biti?
Biti ali oditi?
To sta dve vprašanji,
ki se povezujeta,
mirujeta,
a ko prilezeta na plan,
se v hipu spremeni dolgočasen vsakdan.

Biti in ostati?
V tem stanju se nimamo kaj bati,
za okolico idila ostaja,
a nemirnemu spancu ni ne konca ne kraja.
Vihar v duši je ubijajoč,
zjutraj, čez dan, ko pade noč.

Biti in oditi?
Ta korak srce narekuje,
saj se utrip že ob misli na nekoga
skozi debela oblačila čuje.
Sicer hoče prevladovati razum,
a se pojavi nerazumen pogum
za dejanje oditi
in morda končno, drugje, srečen biti.

Irma M. Zajc

Cmokiada

Cmok v juhi
Počasi jo srebaš,
cmok razpoloviš,
malo pocmokaš,
ga po grlu spustiš.

Občutek je za ponoviti ...

Cmok na lička
Roke iztegneš,
osebo objameš,
lička nastaviš,
cmok cmok prevzameš.

Občutek je prečudoviti ...

Cmok v duši
Se ga hočeš znebiti,
se ga ne moreš,
iščeš rešitev,
a sam tega ne zmoreš.

Občutek je res grozoviti ...

Irma M. Zajc

Luka Kramolc na »Treski«

Milena J. Cigler

V soboto zvečer smo se v gostilni Krebs v Mežici zbrali ljubitelji narodne in predvsem koroške narodne pesmi. Uvodna pesem, ki jo je zapel gostujoči zbor Šentanelski pavri, se je glasila Je pa sobota zvečer. Večer je bil posvečen življenju in delu Luke Kramolca, Šentanelcu, predanemu glasbi, koroški ljudski pesmi in domačemu kraju.

Gosta večera sta bila Mitja Šipek in Anka Plevnik, oba znana kulturna delavca, ki sta osvetlila spomin na Luko Kramolca iz lastnih izkušenj, srečanj in dogodkov. Veliko dokumentarnega gradiva je shranjenega v stari OŠ v Šentanelu in iz stalne zbirke je Peter Peruzzi s pomočjo posnetkov eksponatov in fotografij prenesel na platno obiskovalcem večera veliko dogodkov iz Kramolčevega

svojo življenjsko nalogo, saj je menil, da je narodna pesem najmočnejša opora človeku, ki pesem goji in ljubi. Velik del svoje dejavnosti je namenil Koroški. Zbiral in prirejal je pesmi koroških ljudskih pevcev, vižarjev in pesnikov.

Z zemljo in rododom, iz katerega je izhajal, se je vse življenje čutil močno povezanega. V Šentanel se je vračal, dokler je živel. Umril je 12. februarja 1974 v Ljubljani. Na lastno željo je bil pokopan na »božji njivi« ob cerkvi sv. Danijela v Šentanelu. Po Luki Kramolcu nosita ime cerkveni mešani pevski zbor župnije sv. Danijela in folklorna skupina iz Šentanela.

Pobudo za ustanovitev moškega pevskega zbora Šentanelski pavri je dal ravno Luka Kramolc. Celo ime jim je izbral in imenoval pevovodjo Mitjo Šipka. Zbor deluje že 45 let, poje brez not, a se je uveljavil na Koroškem in drugod po Sloveniji. Zapeli so deset pesmi, večinoma priredbe Luke Kramolca in dve Mitje Šipka ter pesem o moštu pesnika Blaža Mavrela, ki jo je uglasbil Albin Krajnc.

Jezikovne drobtinice: Haiku

Marta Krejan, prof.

Haiku je trivrstična pesniška oblika japonskega izvora in danes velja za eno najbolj razširjenih pesniških oblik na svetu. V zgolj treh vrsticah, ki jih praviloma tvori sedemnajst zlogov (v prvi in tretji vrstici jih je pet, v drugi sedem), je pogosto skrita filozofska, intuitivna misel. Sporočilnost pesmi odraža pesnikovo jasno zavedanje sveta, za to pa sta potrebna njegova skorajda meditativna zbranost in uvid v pristnost zaznanega. Haiku skrajno zgoščeno prikazuje trenutek iz narave, povezan z dogajanjem v človeku. Prvi verz idealnega haikua ponazarja nekakšno označitev čustva oziroma misli, kar se včasih logično ali presenetljivo dopolni z zadnjim verzom, v osrednjem verz pa je izraženo tisto, kar to dopolnitev sproži.

Marijan Mauko, pesnik, literarni zgodovinar, ustanovitelj nam že znane mežiške Treske, je poznavalec te pesniške oblike in izjemen ustvarjalec, ki je objavjal v Dialogih, Vročem Kajju, Odsevanjih itd. Omenjam ga zato, ker želim predstaviti tri njegove haikuje, ki so mi izredno všeč. So tudi vam?

Filozofija je skala, z nje pač gledaš one v dreku.

Mauko

Kot šumec Rinka v zmrzli svetli noči gre mimo mene.

Mauko

Ne stresaj glave, ker se ti lahko zgodi da boš brez plašnic.

Mauko

Šentanelski pavri z ostalimi nastopajočimi

življenja. Od teh fotografij mi je vzbudila pozornost predvsem tista, na kateri Šentanelci Kramolca z lojtrskim vozom in konjem peljejo na dopust v Šentanel, seveda z železniške postaje Prevalje. Luka Kramolc je bil glasbeni pedagog, zborovodja, urednik, zbiratelj in harmonizator. Kot profesor glasbe je deloval skoraj štirideset let, kot zborovodja pa je vodil številne pevske zборе in opravil je mnogo javnih nastopov in koncertov. Zapustil nam je veliko pesmaric, pevskih vadnic, učbenikov pa tudi zbornikov.

Najpomembnejše njegovo delo pa je na področju zbiranja in harmoniziranja ljudskih viž in pesmi. To delo je smatral za

Marjeta Tasič je povezovala program, ob njej Mitja Šipek, vodja zbora Šentanelski pavri.

Po poteh spomina

Spomeniki in znamenja 20. stoletja na območju občine Dravograd

Milena J. Cigler

Dne 15. decembra 2008 je bila v knjižnici Dravograd predstavitev knjige z zgoraj navedenim naslovom avtorja Ludvika Pušnika iz Dravograda. Imenovani pisec je že vrsto let, kar ga poznam, zbiral gradivo za to knjigo. Ima ogromno fotografij s področja, ki ga pričujoča knjiga zajema.

Napisal jo je v spomin in opomin zanamcem, da nikdar ne bi pozabili, zakaj danes živimo v svobodi in miru, ter da bi negovali pomnike žrtvam, ki so za to ceno izgubili življenje.

Prav posrečeno je avtor izbral motiv za naslovnico – spomenik borcem za severno mejo, ki stoji pred cerkvijo sv. Vida v Dravogradu in so na njem vklesani verzi Rudolfa Maistra: **»Umrli smo za meje domačije in terjamo, da vi, ki ste ostali, z dejanji bodete dokaze dali, da težka zemlja nas zastonj ne krije.«** Ti

Ludvik Pušnik predstavlja svojo knjigo

verzi imajo posebno zgodovino. Rudolf Maister jih je na košček papirja napisal članicam Kola jugoslovanskih sester v letu 1927, ko so ga le-te obiskale v Mariboru in ga prosile za verz za spomenik.

Knjigi na pot je napisala uvodnik županja g. Marijana Cigala. Meni, da se pomembni dogodki ohranjajo v pisnih dokumentih zgodovinopisja, v literarnih ustvarjanjih in v ljudskem izročilu. Zahvaljuje se avtorju, da je toliko dogodkov ohranil pred pozabo in jih prenesel v spomin zanamcem. Knjiga obsega naslednja tematska poglavja:

- spominske plošče zgodovinskih dogodkov,
- množično izseljevanje 4. julija 1941,
- muzej o koroškem plebiscitu v Libeličah,

- spomeniki na posameznih kmetijah v občini Dravograd ter v mestu Dravograd in okolici od gestapovske mučilnice do Barikade v Boštjanu, ki je spomin na zadnjo vojno.

Knjiga je opremljena s prelepimi in kvalitetnimi fotografijami, katerih avtor je večinoma Ludvik sam, nekatere pa je posnel Uroš Grabner, foto Anka in Milan Pongrac.

Avtorji določenih poglavij so: Ludvik Pušnik, Marjan Kos, Maks Šavc, Ferdo Blaznik, Alfonz Naberžnik, Marica Korošec in Maja Jamnik.

Knjiga je izšla v 1000 izvodih, oblikoval in opremil jo je Uroš Grabner, založilo pa Združenje borcev za vrednote NOB v sodelovanju z Občino Dravograd.

Tragedija na Javorju

Mineva 65 let ...

Na uredništvo Viharnika je Vida Vrhnjak naslovila besedilo Mineva 65 let ... z željo, da ga objavi. Isto besedilo je bilo že objavljeno v Večeru 12. februarja v rubriki Pisma bralcev, 25. februarja pa mnenje in komentar nanj, kar je prispeval bralec Bojan Čebulj. Glede na to, da opisuje tragedijo sedmih kmečkih fantov iz našega okolja med drugo svetovno vojno, objavljamo nekaj odlomkov iz besedila.

»Že od jeseni 1943 se je osem fantov (starih 21 do 24 let) iz Podgorja in Spodnjega Razborja (občina Slovenj Gradec) skrivalo pred nemško mobilizacijo v osamljenem kmečkem hlevu in skritem bunkerju. Imeli so dogovor, da se bodo priključili partizanski brigadi, ko bo ta prišla v bližino teh krajev.

V letu 1996, ko sem delala "Popise zamolčanih žrtev", so mi svojci javorskih žrtev opisovali takratne dogodke. Čakajoče fante je pri Klinčmanovem križu pričakal Tišlarjev Zepa - Jože Korošec, s partizanskim imenom Vido. Odpeljal jih je v Javorje do Mežnarja, kjer sta bila VDV (izraz svojcev) in 14. divizija. Vso noč so jih zasliševali, pretepali, izsiljevali priznanja itd. Krajani Javorja so svojcem pripovedovali, da so jih pred smrtjo zvezali in mučili in nazadnje 17. 3. 1944 pobili ter plitvo zakopali v gozdu pod cesto v bližini naselja. Vest o dogodku je kasneje svojcem sporočil edini od osmih, ki mu je uspelo uiti. V tem plitvem grobišču so naslednjo zimo pobitim delale družbo lisice, ki so raznašale kosti. Kako je svojcem uspelo, javno ali v tišini, da so po vojni ostanke izkopali in prenesli na pokopališče Podgorje in Razbor, ne vem oz. pri mojih "popisih", ko so solze zalivale pričevalce in mene, so bila že imena nedolžno pobitih preveč.

V knjigi zgodovinarja dr. M. L. Žrtve druge svetovne vojne na območju Mestne občine Slovenj Gradec, 2002, so na strani 149 zapisana imena teh nedolžnih žrtev:

Rudolf Črešnik - Pohovnikarjev, brata Miha in Jože Korošec - Svetčeva (celo bratranca partizana Vida), Franc Praprotnik Ledinekov, Franc Ramšak - Pintarjev ter brata Ivan in Franc Velunšek - Rožejeva. Vsi so bili kmečki fantje doma po Razborskem grebenu in njegovem vznožju, eni določeni za gospodarje na hribovski drobnih posesti, med njimi eden, ki je zapustil majhnega R. R. «

In še odstavek:

»Za zaključek Javorske tragedije pa beremo: "Žrtev boleče zmote, če je bila res zmota, pa kljub temu niso rehabilitirali in jih niso napisali na spominsko ploščo padlih borcev in žrtev nacističnega nasilja v Podgorju." Njihova imena pa so poleg ostalih 127 imen zapisana od leta 2004 na cerkvi sv. Elizabete v Slovenj Gradcu na ploščah zamolčanih žrtev vojne revolucije.«

Gospa Vida Vrhnjak ta pretresljivi zločin v svojem članku komentira v povezavi s še drugimi podobnimi dogodki in svoje razmišljanje zaključuje: »Res, grozljive so resnične zgodbe naše preteklosti. V podzavesti pa Javorje ohranja ta spomin.«

Anica Junger

28. 10. 1925–21. 1. 2009

Komaj smo dobro zakorakali v novo leto, ki se ga običajno veselimo polni novih pričakovanj, sta se v Plazonikovo hišo naselila žalost in jok, saj se je za njihovo mamo Anico iztekla njena še ne 84 let dolga življenjska zgodba. Zgodba, ki se je v celoti zapisala v naših srcih, ko je skozi pogovor na vedno šaljiv način rada stresala zvrhano mero drobtinic svojih doživetij v krogu najdražjih.

Malo je takih ljudi, ki znajo biti, kot je znala biti ona, zadovoljni z majhnimi in preprostimi stvarmi. Vedno nasmejana, dobre volje in pripravljena se pogovarjati z vsakim, ki jo je ogovoril.

Rodila se je v družini Britovšek v Slovenj Gradcu, kjer je v družbi svojih dveh bratov in sestre preživela svoje dokaj brezskrbne otroške dni, dokler ni druga svetovna vojna od njene družine terjala krvnega davka, ki ga je s svojim življenjem plačal njen starejši brat.

Kmalu po vojni je zanjo nastopila pomlad, ko je tudi na duri njenega srca potrkala ljubezen. Takrat je spoznala svojega pridnega moža Janka in z njim prišla na Plazonikovo kmetijo na Sele, kjer sta zaživela kmečko življenje in si ustvarila družinsko gnezdece v skromni, a zelo lepi leseni hiški, ki je še pred nedavnim stala na dvorišču Plazonikove domačije. Tu je podarila življenje svojim trem otrokom, a že jo je bičala kruta usoda, ki ji je iz naročja iztrgala komaj nekaj mesecev starega drugorojenca. Ta izguba je v njenem materinskem srcu pustila veliko praznino, ki jo je hotela zapolniti z vso ljubeznijo, ki jo je bila dajala svojemu sinu Branku in hčerki Marjani ter kasneje njej nadvse dragim vnukinjam.

Dve leti preden bi z možem lahko praznovala zlato poroko, jo je njegova smrt zopet privedla do težke življenjske preizkušnje, katere je vdano sprejemala, v njej pa je še naprej plamtela neomajna volja, ki jo je gnala naprej, da se je lahko skupaj s hčerkinjo družino veselila vsakega novega dne.

Ko je hčerka Marjana prevzela kmetijo in si zgradila novo hišo, je nerada zapustila svoj skromni domek, kot bi se bila bala, da se bodo vsi lepi spomini v njej nekam izgubili.

Zato je še dolgo zahajala vanjo, si zakurila in si z branjem krajšala čas ter bistrila um.

Njeno zdravje se je začelo resno krhati, zato se je le uklonila hčerkinim željam in se preselila v novo hišo, kjer so domači poskrbeli, da se je počutila zares doma. Hiša je ob njeni prisotnosti še bolj zaživela, ko se je po njej razlegal smeh in je bilo slišati ljubkovalna imena, s katerimi je klicala svoje vnukinje. Nanje in na svoje pravnuke je bila še posebej ponosna. Veselila se je njihovih prihodov domov in s posebnim žarom v očeh pripovedovala o njihovih uspehih v šoli ter kasneje o njihovih krasnih službah.

S svojim občudovanjem vrednim smislom za humor je znala privabiti smeh na lice vsakega, ki je kadarkoli pokramljal z njo. Vse to je pripomoglo k temu, da je potrpežljivo prenašala vse bolezenske tegobe, ki so jo pestile v zadnjih letih. Ko pa je bolezen napredovala in ohromila njeno telo, je nazadnje v njem postala lastna ujetnica. Roke in noge so ostale negibne; usta, ki bi imela še toliko povedati, so onemela. Zadnje besede, ki jih je bila še izrekla, so bile namenjene hčerki Marjani v zahvalo za njeno skrb in pomoč.

Iz njenih prej vedno radoživih oči je bilo tokrat razbrati obupno bolečino in trpljenje, ki je najbližjim paralo srce in ki ga lahko konča le zadnja ura.

Pravijo, da je za vsakega, ki izgubi svojega bližnjega, najboljšo zdravilo potočena solza. Ta izmije grenkobo iz naših src in na licih pusti sled spominov. Naj bodo le-ti z zlatim peresom zapisani v njeni knjigi spominov, ki naj nikdar ne zbledi.

Nevenka Knez

Zahvala

»Zdaj se spočij izmučeno srce,
zdaj se spočijte delovne roke.

Zaprte so utrujene oči,
le moja drobna lučka še brli
za neskončno dobrega Boga...«

Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju internega F oddelka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec za njihovo prizadevanje in lajšanje bolečin.

Hvala oddelku operativne stroke dnevne bolnišnice za iskreno prijateljstvo in zaupanje v najtežjih trenutkih.

Nadvse hvaležni smo tudi doktorju Gorjancu za njegove tople besede in razumevanje.

Iskrena hvala vsem, ki ste nam ob slovesu od drage mame in babice stali ob strani ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Kmetica, ki je spala na žuljih

Pred koncem lanskega leta so se Perničani na domačem pokopališču poslovili od Otove Štefke, lahko bi rekli tudi Razpotnikove Štefke, precejšen del svojega pelinovega življenja je namreč pretolkla na Razpotnikovem, precej časa povsem sama, so rekli "kakor zakleta v planini". Rodila se je kot prva na za tisti čas mogočni Otovi kmetiji. Pri njih je mnoge stroje poganjala voda, celo mlin je stal kar na dvorišču, imeli so ločene svinske hleve, pri hiši pa poleg volov še par močnih konj. Zgoraj pod vrhom v planini pa je še cna kmetija-Razpotnikovo. Le kje so bile dobre rojenice, da je prišla k Štefkinim zibelki samo tista, ki ji je namenila le delo in delo in od mladih bosih nog žuljave roke? Oče ji je prekmalu umrl, vojna za vojno je ropala kmetijo. Fura drv je bila zadostno opravičilo v šoli, Štefkinine roke so potrebovali doma in dekle se ni naučilo niti pisati, čemu tudi, saj je pridna, gospodaril in komandiral bo že »dedec«. Predolgo je ostala sama na tisti Razpotnikovi podirajoči kmetiji. So kazale strehe rebra, lezle stene v zemljo. Bil je tudi sicer čas, ko so stoje umirale planinske kmetije, posebej te ob meji, bile so kot prikazni, le dim nad jutranjimi strehami je govoril o življenju. Končno je našla partnerja (ali on njo), ki je pripeljal k hiši kar tri male otročke. Bila jim je dobra mati, mati kakor svojim, saj je nosila sabo spomin na očima, trudila se je, da bi bila celotni osemčlanski družini ljubeča in zaupanja vredna duša, h kateri se lahko stisnejo, če se jim zamajejo tla. Podobno kakor oče ji je tudi mož prehitro umrl. Zopet sama z veliko družino. Preselila se je na rodno Otovo. Veliko prepozno se je preselila in prepozno so zapihale bolj prijazne sape za kmete. Pa se je vendarle, takrat z že deloma odraščajočo družino, odločila za prenovo, za novogradnjo hiše, popravila hlevov, za kmetovanje. In na kraju vendarle uspela. In tudi če ne bi naredila nič drugega, kakor ponudila svoje toplo srce vsem otrokom, je naredila več, kakor dovolj, dovolj vsega, kar bo Štefko poneslo v dolg spomin njenim otrokom in mnogim, če ne kar vsem Perničanom. Morda bo redkim ostala v spominu tudi kot gospodinja, ki je po napornem delu položila svoje otroke spat, sama pa oprtala vrečo žita in ga v temi ponesla v Rebernikov mlin, takrat je še mlel, napol v dremežu opravila mletev in v jutranji zori prinesla domov moko, opoldan pa so otroci že zagrizli v slastni domači rženi kruh. »O mati,« bi zapisal Cankar ... Poslovili smo se od zadnje nepismene gospodinje s toplo dušo in z velikim, velikim srcem.

Metod Obretan

27. 2. 1946–24. 11. 2008

Med trenutke ujetih snežink v pričakovanju zime v mesecu novembru 2008 se je ob pogledu skozi okno marsikomu med nami utrnila misel, da so praznični dnevi blizu in da počasi od nas odhaja leto ... Da bo družina Obretan pred novim letom izgubila moža in očeta, pa zagotovo ni pomislil nihče.

Metod se je rodil kot dvojček 27. februarja leta 1946 na Temnikarjevi domačiji na Selah. Mama Štefka in oče Rok sta svojima novorojencema izbrala imeni Ciril in Metod. Sicer se je v družini rodilo kar devet otrok, a eden je umrl že v otroštvu. Številna družina ni imela posebnih sreč, saj je mati umrla zelo hitro.

Metod je kmalu izkusil težo življenja, saj je moral že kot otrok sprejeti služenje pri Slemniku na Selah, od koder je hodil tudi v šolo. Njegova prva zaposlitev je bila v železarni na Ravnah, kjer je delal nekaj let, nato pa je svoje drugo delovno mesto poiskal na Elektru v Slovenj Gradcu.

Kmalu je njegovo življenjsko pot in ustaljen delovni ritem prečkalo dekle. Spoznal je svet, drugačen od tistega, ki ga je bil vajen. Dnevi so radostno prinašali nekaj novega in v njem je tlel poseben življenjski zanos. Leta 1968 se je poročil s Frančiško Majdo Pečovnik. Mlada zakonca sta kmalu ustvarila družino. Rodili so se jima Damjan, Andreja, Urška in Metod.

S pridnostjo in predanostjo sta se Metod in Majda lotila gradnje hiše na Stražišču na Ravnah, vendar so se zaradi neprimernega okolja železarne leta 1996 preselili v Šmartno pri Slovenj Gradcu.

Metod je bil sicer nemirna duša. Venomer je iskal kaj novega, strmel za boljšim življenjem. Zelo rad je imel druženje s prijatelji in znanci, dobra in prijetna družba je bila vedno njegovo vodilo. Pa vendar je bila vse prevečkrat njegova prva naloga delo in vse premalokrat je mislil nase, na svoje zdravje in počitek. Oboževal je morje, ki mu je ponujalo sprostitev in veselje, užival je v vodi in primorski naravi. Svojim štirim otrokom je nudil varno zavetje in velike možnosti, da so svet spoznavali po svoje. Poskrbel je, da so postali samostojni in da so si ustvarili lastna življenja. Vedno so se radi vračali k njemu in materi, saj so bila njihova skupna druženja nekaj neprecenljivega. Še posebej

razveseljevali sta ga njegovi vnukinji. S svojima bratoma se je rad vračal k Slemeniku, kjer je kot mladenič služil in pomagal pri kmečkih opravilih. Njegov nemirni duh in delavnost sta ga vodila tudi po upokojitvi pred štirimi leti, saj je vedno znova iskal priložnostna dela. Bil je skrben in nikomur ni odrekel pomoči. Pa vendar je narava tista, ki je njegov nemirni duh in pridnost ustavila za vedno.

Vinko Vrčkovnik

»Srce je dalo vse,
kar je imelo,
nobene bilke zase ni poželo.
Odhajam praznih rok,
neznano kam, to ve le Bog.«

Hvala vsem, ki ste očeta pospremili na zadnji poti in se ga spominjate.

Vsi njegovi najdražji

Alojz Vošner

1945–2009

Pot življenja je nepredvidljiva, vsem nedoumljiva, a v stvarstva načrtu ob rojstvu zapisana. Ob tej neizprosni resničnosti človeške nemoči lahko mi samo molče in z bolečino v srcu nemo pritrđimo, le pesnik nam zapoje. Življenja so naša kot kaplje na veji. Ko sapica rahla to vejo zaziblje, kapljica pade. In na to, za vse nedojemljivo, nerazumno nemoč človeka, nas je sredi najglobljega zimskega mirovanja in spanca narave prebudil in boleče opomnil leden piš spoznanja. Kapljica je padla. V soboto, 17. januarja, nas je dosegla, presenetila in pretresla žalostna vest, za razum nedoumljiva, a vendar dokončna. Končala se je življenjska pot Alojza Vošnerja, Urkovoga Lojzina, kakor

smo ga klicali prijatelji in vsi, ki so ga poznali.

Lojze se je rodil 29. aprila 1945 kot tretji otrok mami Mežnarjevi Kristi in očetu Urkovemu Pavlu iz Mislinjske Dobrave, pri Urku po domače, kjer so takrat stanovali. Že v svojih ranih mladostniških letih je bil Lojze nadarjen in dejaven na različnih področjih, teh pa je bilo veliko. V letih njegove in naše mladosti smo ga občudovali kot vsestranskega športnika, še posebej kot dobrega in nadarjenega nogometaša, ki je bil dolga leta vzor in idol mnogim mlajšim generacijam. Poleg svojih športnih in drugih aktivnosti pa je bil daleč naokrog poznan tudi kot izjemen gledališki igralec. In prav ta njegova velika ljubezen do kulture in gledališča ga je leta 1967 pripeljala k naši ljubiteljski gledališki skupini v Šmiklavž. S svojim talentom in nadarjenostjo za odrsko igro je v teh dvainštiridesetih letih nepozabno oživil in predstavil širokemu občinstvu premnoge like iz gledaliških iger, ki jih je uprizarjala naša skupina. Zadnja leta pa se je poleg igranja preizkusil tudi kot uspešen režiser in pisec besedil nepozabnih komedij, ki jih je skupina odigrala. Za svoj bogat prispevek na kulturnem področju je Lojze prejel več pohval in priznanj Vaške skupnosti in Kulturnega društva Šmiklavž, odlikovan pa je bil tudi z Bernekerjevo plaketo, visokim priznanjem Mestne občine Slovenj Gradec za prispevek na področju kulture. Lojze je bil sredi zanosnega ustvarjanja novih odrskih del, ki smo jih snovali v naši gledališki skupini, še poln idej, a je vse to ostalo žal nedokončano. Stvarnik je odločil. Lojze, čas je potekel, delo je končano, svoje si storil! Postoril pa je Lojze veliko, za kar smo mu prijatelji, člani ljubiteljske gledališke skupine iz Šmiklavža nadvse hvaležni. Sedaj je na nas, da dokončamo nedokončano. Da nadaljujemo, kjer je tebi, Lojze, zastalo srce, zastala roka in pero. Da nadaljujemo, čeprav z bolečino v srcu in praznino, ki je nastala v naši skupini. In zopet se nam v mislih oglasi tisto, za vse nas nedoumljivo. Zakaj? Zakaj prav ti, Lojze? Zaman se sprašujemo, odgovora ni. Zanj ve le stvarnik. Ob boleči izgubi prijatelja, člana naše ljubiteljske gledališke skupine, najbližjim pa dragega moža, očeta, dedka in brata, naj vas potolaži misel. S svojimi dejanji, dobroto in ljubeznijo si nam kazal pot, pot, ki jo iščemo skozi življenje. Vendar ko jo najdemo, je to zmeraj prezgodaj. Lojze, za vse, kar si na svoji poti dobrega storil, ti iskrena hvala, tvoja odrska dela in stvaritve, ki si jih podaril premnogim, pa naj ti bodo v trajen spomin.

Ljubiteljska gledališka skupina
Kulturnega Društva Šmiklavž

Alojz Bračič

1938-2009

Kako je prazendom, dvorišče,
našeoko zaman teišče.
Niveč tvojega smehljava,
letrud indelo tvojih pridnih rok
zavedno nam ostaja.

Mrzla zima je letos še posebej zaznamovala naša življenja. Prinesla je nov val bolečin za našega moža, očeta in dedka Alojza Bračiča. Dolga leta se je trudoma, toda uspešno bojeval z zahrbtno boleznijo, ki mu ni prizanašala nobeno zimo. Mraz je tudi letos prinesel nove bolečine in ga preizkušal. Vztrajal je, dokler je mogel in se na koncu težko poslovil od doma in odšel v bolnišnico. Kot bi vedel, da se ne bo več vrnil. V petek, 23. januarja, je zaprl svoje utrujene oči za vedno.

Alojz se je rodil 16. 5. 1938 v Strmcu nad Dobrno očetu Karlu in mami Jerčki. V družini je bilo rojenih trinajst otrok. Imel je težko življenje, saj je že s 5 leti šel služiti na kmetijo pri Jurju na Kozjaku. Z delom v gozdu si je prislužil denar, da si je nato leta 1967 skupaj z ženo Štefko kupil Avcmanovo kmetijo. Kmalu se mu je rodil sin Srečko, ki pa ni dočakal 1. rojstnega dne. Dve leti zatem se je rodila še hčerka Bojana, ki je še mlada odšla od doma, saj si je v mestu našla službo in si ustvarila družino. Alojz je tako dobil dve vnukinji Tjašo in Gajo, ki sta ga radi obiskali.

Alojz je oboževal svojo kmetijo, ki jo je skrbno obdeloval in užival je v košnji in vzreji živine. Veliko in rad pa je tudi pomagal svojim sosedom. Z ljubeznijo do zemlje je prekopal marsikateri rob in spreminjal prvotno zanemarjeno podobo svoje težko prigarane domačije. S svojo skromnostjo je skrbno obračal denar in si tako osiromašeno poslopje, ki si ga je kot mlad kupil, tudi v celoti obnovil in si ustvaril lep dom. Življenje pa ga je leta 1997 ponovno preizkušalo, ko je zbolel za hudo in zahrbtno boleznijo. Toda s trdno voljo jo je premagal in delo na kmetiji mu je dalo moč in o bolezni ni razmišljal. Imel je preveč nedokončanih načrtov in ni dopustil misli, da jih ne bi zmožel uresničiti. Svoje zadnje trenutke je doživljal težke bolečine in z muko se je poslovil od

doma in odšel v bolnišnico, od koder se žal ni več vrnil med svoje domače.

Alojza bomo pogrešali vsi, ne samo njegovi domači, temveč tudi sosede, znanci in vsi, ki smo ga poznali.

Počivaj v miru, naj ti bo lahka zemlja, ki si jo tako ljubil!

ZAHVALA

Velika zahvala gre vsem prijateljem, sorodnikom, sosedom, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala župniku za opravljen pogrebni obred ter pevcem in govorniku za njihov prispevek.

Hvala zdravnikom in bolniškemu osebju Splošne bolnišnice Slovenj Gradec in Bolnišnice Maribor za zdravljenje in nego v njegovih najtežjih trenutkih.

Hvala tudi Pogrebni službi Komunalnega podjetja Velenje za pogrebne storitve.

Hvala vsem za darovano cvetje, maše in sveče!

SPOMIN

Ob drugi obletnici smrti naše drage mame, babice in sestre

VIDE GRIL

z Gradišča nad Slovenj Gradcem

(1951-2007)

so ponovno zasklela srca, bolečina pa se je spet povečala, ko smo obujali spomine nanjo, ki je ni več med nami.

Zahvaljujemo se vsem, ki obiskujete njen grob, ji prinašate cvetje in sveče ter jo ohranjate v spominu.

Vsi njeni: mož Oto, hčerki Andreja in Vlasta ter vnuki Jan, Urška in Andrej

SPOMIN

27. aprila je minilo 10 let, odkar smo se poslovili od naše drage mame, babice in sestre

MARIJE BOŽAK

s Prevalj

(1933-1999)

Zahvaljujemo se vsem, ki obiskujete njen prerani grob, ji prinašate cvetje in sveče ter jo ohranjate v trajnem spominu.

Njeni najdražji

Sosedi v spomin

ANICA

V Svetini se rojevajo ljudje posebni. Kot Alma si se v svet podala, v drugikrat si tam Aleša spoznala in nič več ti ni hudo dobro ti gre.

Kadar na balkon zjutraj sem stopila, prerekanje in glasno vpitje se čuje, mačke, psa, kokoši vse zasuje s sočnimi besedami, in sem se zbudila.

Rada nosim tvoje kape, Anica, ki si jih pletla dolge zime, tvoj obraz z očmi kot danica.

Klobuki, ki si jih kupovala, tvoj vrt, ki si ga oboževala - pozornost, ki si nam jo izkazovala.

Milena J. Cigler

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

ANTONIJE PLEŠEJ,

Smrčunove mame iz Podgorja pri Slovenj Gradcu,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na zadnji poti, ji darovali cvetje, sveče in svete maše in nam izrazili besede žalovanja.

Zahvaljujemo se osebju Doma starostnikov Črneče za posvečen čas in skrbno nego. Še posebej se zahvaljujemo vsem, ki ste jo obiskovali in ji popestrili dan.

Hvala častitemu gospodu župniku Leopoldu Koratu za lepo opravljen pogrebni obred in nagovor, gospe Anici Meh za besede slovesa, Postavkovim dekletom in cerkvenim pevcem za lepo petje ter Komunalnemu podjetju s pogrebno službo Slovenj Gradec za pogrebne storitve.

Žalujoči: Hčerka Anica in Marija z družinama, sestra Justina z družino in ostali sorodniki

Popravek

V naslovu in besedilu nekrologa Milanu Antoliču je med urejanjem besedila prišlo do neljubih napak.

Milan Antolič je umrl 15. januarja 2009, njegovi sodelavci so obnemeli ob žalostni vesti ob prihodu na delo 16. januarja. Milan je študiral in postal univerzitetni diplomirani inženir gozdarstva v Zagrebu.

Sodelavcem je rad spregovoril o prijetnih doživetjih, je imel s svojim vnukom in vnukinjama. Za nastale napake se opravičujemo.

Uredništvo Viharnika

Marija Modrej

Spomin

Letos mineva deset let, odkar je zahrbtna bolezen premagala Marijo Modrej iz Črne na Koroškem. Pogrešajo jo svojci, v lepem spominu jo ohranjamo njeni sodelavci. Čeprav zelo mlada, nam je bila kot mama. Bila je tajnica v TOZD Gozdarstvo Črna, kjer je vestno izvajala svoje službene obveznosti. Dobro je bila seznanjena z vsemi strokovnimi gozdarskimi aktivnostmi in dogajanji v gozdovih med Uršljo goro, Peco in Smrekovcem. Pri reševanju raznih administrativnih zadev je rada pomagala vsem – tako direktorju kot gozdnemu delavcu. Marsikoga je znala potolažiti, če je bil v stiski. Radi smo jo imeli tudi v KUD Gozdar, kjer je vrsto let opravljala tajniška dela. O Mariji Modrej ali naši Marički bi lahko še veliko lepega napisal, saj spomini na njena plemenita dejanja tudi po desetih letih niso zbledela. V lepem spominu jo bomo ohranili še dolgo, tako kot žalostni 12. marec 1999, ko se je Marička za vedno poslovila od nas.

Gorazd Mlinšek

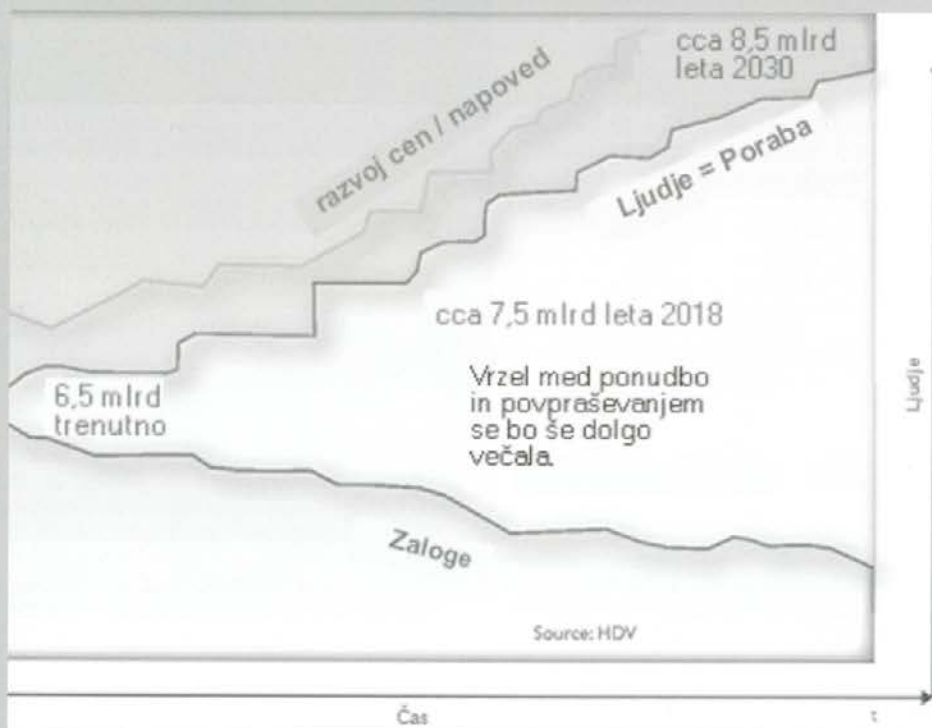
Surovinske naložbe

Bernarda Dretnik,

samostojna premoženjska svetovalka

Surovine postajajo vedno bolj dragocene, saj zaloge kopnijo, povpraševanje raste in skladno s tem rastejo tudi cene. Glede na to, da so surovine in s tem tudi plemenite kovine vedno zaščita pred inflacijo in ohranjevalec vrednosti v času gospodarske in politične nestabilnosti ter ekonomskih negotovosti, je naše mnenje jasno - **surovine danes sodijo v portfelj vsakega posameznika!**

Na spodnji sliki je prikaz rasti prebivalstva in zmanjšanja zalog, ki kaže, da bo vrzel med ponudbo in povpraševanjem postajala vedno večja. Torej lahko predvidevamo dolgotrajno zviševanje cen, ki bodo krojile naše življenje.

Danes se nahajamo v surovinskem bikovskem ciklu, sedmem v 250 letih. Torej smo na začetku sedmega in največjega cikla. Po mnenju analitikov naj bi trajal od 15 do 20 let.

Kakšne so napovedi za prihodnost surovin?

Še naprej se krčijo razpoložljiva in za izkoriščanje primerna nahajališča industrijskih in plemenitih kovin. Prav tako ni bilo omembe vrednih odkritij večjih območij novih nahajališč surovin, ki bi bila zrela za izkoriščanje.

Zaskrbljujoče je dejstvo, da se je v stotih letih povpraševanje po energiji bistveno povečalo, saj danes samo **v enem dnevu** porabimo toliko energije, kakor pred stoletjem **v dveh letih**.

Poraja se nam vprašanje, kako smo lahko kot posamezniki udeleženi na rasti surovin in energentov.

Plemenite kovine lahko kupujemo v fizični obliki, ostale surovine pa so zajete v panožno razporejenih vzajemnih skladih. Lahko investiramo tudi v delnice rudarskih družb, ki imajo v zemlji substančno vrednost v količini rudnine. Da je lahko to izredno donosen posel, priča tudi lista najbogatejših Zemljanov, pri katerih so kot izvor premoženja večinoma navedene različne vrste surovin in energentov. Torej, kako odkriti prave delnice pred ostalimi naložbeniki, jih kupiti po nizkih tečajnih vrednostih ter ustvariti čim večjo razliko v ceni, je pogosto vprašanje. Zato priporočam pogovor s strokovnjaki na tem področju in z licenciranimi premoženjskimi svetovalci.

Brez surovin ni gospodarskega razvoja, ni napredka in ni izboljšane standarda.

Statische Reichweite wichtiger Rohstoffe

So viele Jahre reichen die bekannten, erschlossenen Reserven (Stand 2002/2003)

Kali	302	Uran	50
Chromit	220	Flussspat	50
Braunkohle	197	Erdöl	45
Steinkohle	178	Nickel	45
Platin-Metalle	175	Molybdän	46
Bauxit	158	Tantal	39
Niob	155	Kupfer	32
Vanadium	147	Wolfram	32
Phosphat	130	Baryt	30
Eisen	122	Zinn	29
Rutil	121	Blei	29
Graphit	108	Zink	26
Manganerz	82	Gold	16
Ilmenit	81	Antimon	14
Erdgas	67	Silber	12
Kobalt	65		

SZ-Gratik, Ang., Quelle: BGR

Iz grafa je razvidno, za koliko let zadostujejo do sedaj že znane in odkrite zaloge.

Podatek je iz obdobja 2002/2003. Zlata je za 16 let, srebra za 12 let, torej se lahko zamislimo ...

Anton Knez s komaj izvaljenimi piščanci in prijazno Lajko, desno papagaja v prostorni kletki

Anton Knez z Gmajne goji male živali

Martina Cigler

Deževen dan se je delal, ko sem se pripeljala na Gmajno pri Slovenj Gradcu do doma Antona Kneza, ki je velik ljubitelj malih živali. V društvu ljubiteljev malih živali Koroške je že 11 let; včlanil se je, ko je dobil prve beloresaste kunce. Sedaj te pasme ne goji več, goji velike činčile za razstave in za v lonec, kot rad pove, prepelice, katerih jajca prav tako uživajo, ter belokape holandske kokoši. Vzreja še vrsto new hampshire, velike, mesnate kokoši, štajerke in leghorn nesnice. Doma ima tudi inkubator za valjenje jajc, ki v lasti društva, in cel bataljon komaj izvaljenih piščančkov. V stekleni kletki v garaži ima tudi lep primerek dveh samčkov papig veliki aleksander. Vse živali ob dobri oskrbi kar pokajo od zdravja.

Bog mu daj srečno roko še naprej! Da ima res lepe živali, pričajo tudi številna priznanja in pokali, ki jih ima kar celo vitrino. Pernatim prijateljem pa družbo dela tudi prijazna psička, nemška ovčarka Lajka.

Pokali in priznanja z razstav malih živali

Holanska belokapa kokoš

Par pasme leghorn

Petelin new hampshire

Činčila

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Voranečev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 43 332

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Ida Robnik

Uredniški odbor:

Ida Robnik, Brane Šimik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Gorazd Mlinšek

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Kmetje, priložnost za vas - nepovratna razvojna sredstva

Kmetje, mladi prevzemniki kmetij, ne zamudite priložnosti za pridobitev nepovratnih sredstev na javnem razpisu za dodeljevanje sredstev iz naslova **ukrepa Posodabljanje kmetijskih gospodarstev UKREP 121**

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je 23. 1. 2009 objavilo razpis v višini 12.000.000,00 za mlade prevzemnike kmetij, ki je odprt do porabe sredstev.

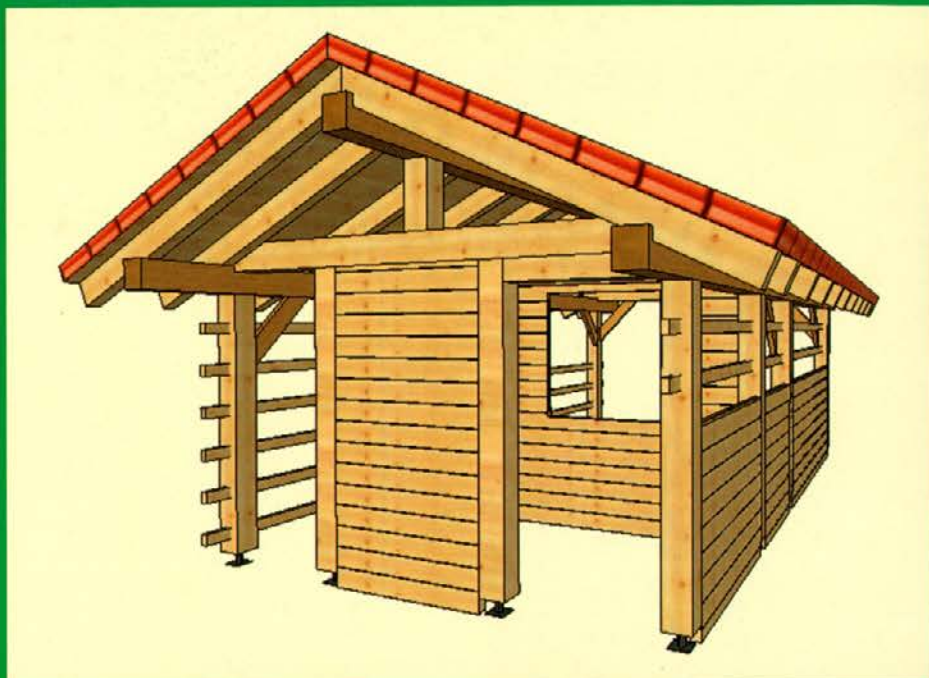
Nepovratna sredstva so namenjena tudi za naslednje naložbe:

- naložbe v neposredno prodajo kmetijskih pridelkov na kmetiji,
- naložbe v obnovo in novogradnjo gospodarskih poslopij (hlevi),
- naložbe na področju pridelave medu in drugih čebelnih proizvodov - postavitve stacionarnih čebelnjakov.

Podrobne informacije o razpisu dobite na www.mkgp.gov.si/, javni razpisi, in na tel. številkah: 014789000, 015807792 od ponedeljka do četrтка od 8.00 do 15.00 ure.

V zvezi s tem razpisom vam v Gozdnem gospodarstvu, d. d., in Smreki Gornji Grad nudimo izgradnjo objektov iz lesa, ki so predmet razpisov, z možnostjo kompenzacije z odkupom vašega lesa.

Kontaktne osebe: GG Slov. Gradec, komerciala, tel.: 02 88 43 332 in Smreka Gornji Grad, Saša Lovec, tel.: 031 640 380

Skica večnamenskega objekta

Primer postavljenega objekta v naravi

Se vidimo doma.

PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE
Z OSEBNO IN PRAVNO ASISTENCO

www.ZavarovalnicaMaribor.si • 080 19 20

asistenca doma